

Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

[Programma 1 Waterveiligheid](#)

[Programma 2 Watersysteem](#)

[Programma 3 Afvalwater](#)

[Programma 4 Wegen](#)

[Programma 5 Omgeving & Organisatie](#)

[Ondersteunende producten](#)

[Inleiding](#)

[Jaarverslag](#)

[Programma's](#)
[De paragrafen](#)

[Jaarrekening](#)

[Algemeen](#)
[Exploitatiereningen](#)
[Balans](#)
[WNT-verantwoording](#)

[Controleverklaring](#)

[Vaststelling](#)

Inleiding

Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard staat voor droge voeten en schoon water in haar gebied. Daarvoor zijn het bestuur en de medewerkers van organisatie iedere dag actief met het dagelijks beheer van sloten, plassen, wegen, dijken en de zuivering van het rioolwater. Om de veranderingen van het klimaat, de verstedelijking enerzijds en de natuurontwikkeling anderzijds in ons gebied op te kunnen vangen, investeren wij in verbetermaatregelen en innovatieve oplossingen.

Met deze jaarrekening wordt het eerste volle bestuursjaar van de nieuwe bestuursperiode afgesloten. De jaarrekening sluit ook het eerste jaar van ons nieuwe zesjarige Waterbeheerplan af.

Doelstellingen

Vanuit de 47 doelen van het Waterbeheerplan zijn er voor het jaar 2016 131 maatregelen opgesteld die gezamenlijk een belangrijke bijdrage leveren aan het toekomstbestendig maken van ons waterbeheer. De uitvoering daarvan in 2016 ligt goed op koers. Dit betreft onder andere het treffen van fysieke (verbeter)maatregelen. Zo kunnen wij met de afronding van de dijkversterkingsprojecten BAS, Krimpen, en Capelle-Moordrecht drie belangrijke dijkvakken weer veilig verklaren. En dat deden wij ook door met goed onderhoud het watersysteem en onze installaties op orde te houden. Het baggeren van de watergangen is daar een belangrijke taak in en de baggeropgave voor 2016 is ruimschoots uitgevoerd.

Daarnaast zijn er ook veel andere maatregelen uitgevoerd zoals de bouw van diverse gemalen, de vervanging van bruggen en duikers en reconstructie van wegen. Dit gebeurde in overleg met bewoners en bedrijven in ons gebied. De toenemende inbreng van burgers en bedrijven helpt ons om het waterbeheer optimaal uit te voeren. Nieuwe ideeën worden gegenereerd en door meldingen worden wij attent gemaakt op knelpunten die wij kunnen verhelpen en waarmee calamiteiten kunnen worden voorkomen.

In 2016 is ook de renovatie van het kantoorgebouw aan de Maasboulevard afgerond. De modernisering die hier bij het groot onderhoud plaatsvond, biedt een open ontvangstmogelijkheid aan inwoners en bedrijven en maakt een moderne werkstijl met digitale middelen beter mogelijk. Het is bovendien een aangenaam huis geworden waar zelfstandige en betrokken professionals het werk van het Hoogheemraadschap uitvoeren.

Resultaten

De jaarrekening 2016 sluit met een resultaat dat € 1,2 miljoen positiever is dan waarvan bij de begroting was uitgegaan en bedraagt € 2,6 miljoen negatief. Er was een negatief resultaat begroot van € 3,8 miljoen. Incidentele extra inkomsten op het gebied van vastgoed, een hogere belastingopbrengst van de heffingen en de onverminderde focus op efficiënt werken, zijn, naast onder meer incidentele hogere uitgaven aan pensioen, hiervan de belangrijkste oorzaken.

Jaarverslag 2016

Programma's

Dit hoofdstuk bevat de vijf programma's die in grote lijnen gebaseerd zijn op de thema's uit het Waterbeheerplan 2016-2021 (WBP):

Elk programma is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel begint met de inhoud van het betreffende programma op hoofdlijnen (wat zijn de belangrijkste taken) en welk effect wordt hiermee beoogd (wat ervaart de omgeving ervan). In het Waterbeheerplan is dit per programma verder uitgewerkt in doelen voor de planperiode 2016-2021. In de programmabegroting wordt beschreven welke specifieke ontwikkelingen het komende jaar gaan spelen en wat de organisatie in grote lijnen gaat doen om de specifieke doelen, zoals benoemd in het Waterbeheerplan, te bereiken, waarbij het accent ligt op de bestuurlijk relevante maatregelen. Dit deel heeft een duidelijk dynamisch karakter en kan per jaar andere accenten en onderwerpen laten zien. In het jaarverslag wordt met een terugblik gekeken of dat wat gepland was ook is gedaan. De organisatie rapporteert via een kleurenmodel en een toelichting op de maatregelen.

In het tweede deel wordt ingegaan op de financiën van het betreffende programma. De geplande investeringen en de verwachte exploitatiekosten worden in beeld gebracht. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een financiële toelichting op de ondersteunende

producten. Op programmaniveau zit de financiële realisatie er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging	Realisatie	Restant obv huidige begroting	Restant %
P1 Waterveiligheid	12.962	12.441	521	4%
P2 Watersystemen	25.903	25.285	617	2%
P3 Afvalwaterketen	35.408	36.128	-721	-2%
P4 Wegenbeheer	3.824	3.692	132	3%
P5 Omgeving en organisatie	10.910	11.241	-331	-3%
	89.006	88.787	218	0%
Waarvan Ondersteunende producten	13.612	12.603	1.008	7%
Dekkingsmiddelen en saldo	-85.172	-86.147	975	-1%
	3.834	2.640	1.194	31%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Programma 1: *Waterveiligheid*

Algemeen

Er is een goede start gemaakt in het eerste jaar van het nieuwe WBP 2016-2021. De HWBP dijkversterkingen Krimpen en Capelle-Moordrecht zijn afgerond (dijkveilig verklaard). De laatste zelfs zeven maanden eerder dan voorzien. De dijkversterking KIIJK zit volop in de verkenningsfase en er is tot op heden een goede samenwerking met gemeenten en omwonenden. Vanuit het land blijkt grote belangstelling voor de POV Voorlanden. De technische scope is gereed en er zijn verspreid over Nederland pilots benoemd die gaan worden uitgewerkt. Een eerste subsidieaanvraag is bij het HWBP ingediend. De implementatie van de risicobenadering Waterveiligheid (nieuwe normen), de zorgplicht voor de primaire waterkeringen en de nieuwe beoordelingsronde van de primaire waterkeringen krijgen gestalte en liggen op schema. De secundaire waterkering (onder andere Blaak en de Oostzeedijk) zijn door de provincie Zuid-Holland aangewezen als regionale waterkering en er is een norm voor vastgesteld. De legger wordt hierop aangepast. Bij de boezemkaden zijn voor 30 locaties overstromingsscenario's uitgewerkt waarbij de schade en slachtoffers in beeld zijn gebracht. Afgelopen jaar is een bestuurlijk onderzoek uitgevoerd naar het groot onderhoud van de regionale waterkeringen wat heeft geresulteerd in een verbeterplan op het terrein van organisatie en beheersing. Dit

Onze ambities

- 1.1 Vergroten van de waterveiligheid**
- 1.2 Continue zorg voor de waterkeringen**
- 1.3 De omgeving centraal stellen**

verbeterplan wordt momenteel geïmplementeerd. Een drietal kade onderhoudsprojecten zijn in 2016 gestart en afgerond. Bij Esse-Hoog, met vele particuliere tuinen op de kade is, met succes, een uitgebreide bewonersparticipatie toegepast. Voorzichtig worden de eerste resultaten van het verbeterplan zichtbaar. In 2016 is een beleidsregel en algemene regels voor de boezemwaterkeringen opgesteld. De gehouden bewonersbijeenkomst is door zeventig belanghebbenden bezocht. Al het in 2016 geactualiseerde beleidsinstrumentarium is op internet voor het publiek beschikbaar.

Wat wilde we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Vergroten van de waterveiligheid		2016	Uitvoering
1.	We vergroten de waterveiligheid door de kans op een doorbraak en overloop van de waterkeringen te verkleinen		
1.1	dijkversterking BAS – financiële afronding;	Groen	In 2016 heeft met het HWBP financiële afronding van het project BAS plaats gevonden. Wel is de nazorgfase (onder andere afhandeling van schademeldingen) nog gaande.
1.2	dijkversterking Krimpen – afronding;	Groen	Medio 2016 is de dijkversterking opgeleverd en dijkveilig verklaard. Thans is nog sprake van een nazorgfase.
1.3	dijkversterking Capelle-Moordrecht - in uitvoering;	Groen	Na een doorlooptijd van 5,5 jaar is eind 2016 de dijkversterking opgeleverd en dijkveilig verklaard, 7 maanden eerder dan voorzien. Thans is nog sprake van een nazorgfase.
1.4	dijkversterking Krachtige IJsseldijk Krimpenerwaard (KIJK) – verkenningsfase;	Groen	Begin 2016 heeft HHSK van het HWBP een subsidiebeschikking ontvangen voor de verkenningsfase. In deze fase wordt grondig het probleem onderzocht en worden de mogelijke oplossingen verkend. Op die manier komt HHSK tot een oplossing die de voorkeur heeft, om later in de planfase verder uit te werken.
1.5	Project Overstijgende Verkenning Voorlanden - projectorganisatie inrichten.	Groen	In 2016 is de projectorganisatie op hoofdlijnen ingericht. Eind 2016 heeft HHSK een beschikkingaanvraag ingediend bij het HWBP voor de periode 2016-2017.
2.	We vergroten de waterveiligheid door meer en betere afstemming in de ruimtelijke ordening;		
2.1	afronding van het provinciale project voorlandkeringen en compartimenteringsdijken dat reeds in 2015 is gestart.	Groen	Met de Provincie Zuid-Holland zijn afspraken gemaakt welke compartimenteringswaterkeringen(bij het hoogheemraadschap: secundaire waterkeringen) zullen worden aangewezen als regionale waterkering. De legger zal hiervoor in 2017 worden aangepast. De voorlandkeringen welke eventueel in aanmerking zouden kunnen komen voor provinciale aanwijzing zijn geïdentificeerd. In 2017/2018 zullen met de betrokken gemeenten afspraken gaan worden gemaakt over het beheer, onderhoud en juridische vastlegging van deze waterkeringen.
3.	We treden bij incidenten en extreme situaties daadkrachtig en doelgericht op en beperken zo veel mogelijk de impact op de omgeving.		
3.1	het houden van calamiteitenoefeningen;	Groen	In 2016 hebben verschillende oefeningen plaatsgevonden, vanaf veldmedewerkers tot bestuurlijk niveau.
3.2	Het calamiteitenplan is getoetst, actueel, afgestemd met de omgeving en up-to-date;	Groen	Het calamiteitenplan is getoetst, actueel en up-to-date.

3.3	De calamiteitenbestrijdingsplannen zijn getoetst, actueel en up-to-date.	Groen	Het calamiteitenbestrijdingsplan is getoetst, actueel en up-to-date.
-----	--	-------	--

1.2 Continue zorg voor de waterkeringen		2016	Uitvoering
4.	We hebben een actueel en compleet beeld van de toestand van de waterkeringen en de kunstwerken;		
4.1	het uitvoeren van inspecties conform het vastgestelde inspectieplan;	Oranje	Het inspectieplan wordt medio 2017 vastgesteld. De inspecties aan de waterkeringen zijn aan de hand van het inspectieschema uitgevoerd.
4.2	actualiseren onderhoudsprogramma's.	Groen	De onderhoudsprogramma's worden aan de hand van de inspectieresultaten geactualiseerd.
5.	We voldoen aan de landelijke eisen voor inspectie van de primaire waterkeringen (Zorgplicht);		
5.1	afstemmen met Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) inzake uitvoering van de zorgplicht en het opstellen en laten vaststellen van een notitie met de voor het hoogheemraadschap relevante eisen;	Oranje	De ILT heeft samen met de waterschappen(waaronder het hoogheemraadschap) gewerkt aan de eisen welke aan de rapportage van de zorgplicht moeten worden gesteld. Afgelopen jaar bleek dat iedereen nog zoekende is naar een evenwichtige en verantwoorde inrichting van de wijze waarop zorgplicht moet worden ingevuld. Het hoogheemraadschap heeft een GAP analyse (in beeld brengen huidige en gewenste situatie) uitgevoerd. Met de ILT zijn afspraken gemaakt dat in 2018 een definitieve 1e rapportage zorgplicht zal worden opgesteld en worden besproken met de ILT.
5.2	het inrichten van de ambtelijke organisatie voor de uitvoering van de zorgplicht.	Oranje	Een medewerker van het hoogheemraadschap heeft vooralsnog de coördinatie van de zorgplicht op zich genomen. De ervaring leert inmiddels dat de zorgplicht ook de nodige afdeling overschrijdende activiteiten met zich mee zal gaan brengen (GAP-analyse). Er wordt inmiddels aan gedacht om voor 2017/2018 een en ander breder op te pakken door het aanstellen van een projectleider van buiten de afdeling. Binnen W&W moeten veel van de inhoudelijke werkzaamheden worden verricht door de interne beheerders. 2016 werd echter gekenmerkt door capaciteitsproblemen bij de beheerdersrol. Er zijn inmiddels twee nieuwe beheerders aangesteld waardoor nu het idee bestaat dat zaken voortvarend kunnen worden opgepakt.
6.	We hebben uiterlijk in 2023 inzicht verkregen in de mate waarin de dijken en kades aan de nieuwe landelijke en de provinciale normen voldoen;		
6.1	opstellen van een plan van aanpak toetsing primaire- en regionale waterkeringen;	Groen	Het plan van aanpak toetsing primaire waterkeringen is afgerond. Hierbij zijn de personele- en financiële consequenties voor de komende jaren in beeld gebracht. Conform de planning zal het plan van aanpak voor de regionale waterkeringen in 2017 worden afgerond. Voor 30 locaties langs de boezemkaden zijn overstromingsscenario's uitgewerkt waarbij schade- en slachtoffers in beeld zijn gebracht. Door de discussie of

			het hoogheemraadschap wel of niet 3Di zou aanschaffen is er lopende het jaar enige vertraging ontstaan waardoor een deel van de kosten pas in 2017 zullen worden gemaakt.
6.2	bijdrage leveren aan het Wettelijk Toetsinstrumentarium (WTI)	Groen	HHSK heeft een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het WTI onder andere door middel van het verrichten van "proeftoetsingen", het testen van de programmatuur en het testen van de onderlinge samenwerking van softwareonderdelen.
6.3	initiëren van nieuw grondonderzoek conform het WTI en in afstemming met het project KIIJK;	Groen	Grondonderzoek langs de primaire waterkeringen is opgestart waarbij gebruik gemaakt is van gegevens c.q. afstemming heeft plaatsgevonden met KIIJK. Dit laatste om de kosten zoveel mogelijk te beperken. Doordat de aanbestedingsprocedure veel meer tijd heeft gekost dan van te voren is/kon worden ingeschat wordt een deel van de kosten pas in 2017 gemaakt.
6.4	implementatie van het softwarepakket Dijksterkte Analyse Module.	Groen	De implementatie van de Dijksterkte Analyse Module(DAM) loopt. Er zijn uitgebreide testen gaande en er worden ondergrondmodellen opgesteld.
7.	We beheren de waterkeringen en kunstwerken efficiënt en effectief, op basis van een bewuste afweging tussen risico's, kosten en prestaties, gericht op duurzame oplossingen.		
7.1	in 2016 wordt een gedeelte van de buitenbehoor van de primaire waterkering langs de Hollandsche IJssel in de gemeente Zuidplas opgehaald en in profiel gebracht;	Groen	Deze werkzaamheden , ter hoogte van de Esse-, Gans- en Blaardorppolder ,zijn in 2016 afgerond.
7.2	in 2016 gaan in uitvoering de regionale waterkering van de Oost- en Westringdijk, in de gemeente Gouda/Zuidplas, Tweemanspolder in de gemeente Zuidplas, Esse Hoog en Pr. Beatrixstraat in Nieuwerkerk a/d IJssel, de Kooi, Langevaart en Rottedijk in de gemeente Lansingerland	Groen	Het groot onderhoud van de Tweemanspolder, de Kooij en de Langevaart is afgerond. De Rottedijk is nagenoeg afgerond en bevindt zich in de nazorgfase. De Oost- en Westringdijk is in uitvoering en wordt medio 2 017 opgeleverd. Bij Esse-Hoog en de Pr. Beatrixstraat heeft een uitgebreide, succesvolle, bewonersparticipatie plaatsgevonden en bevindt zich momenteel in de besteksfase.

1.3	De omgeving centraal stellen	2016	Uitvoering
8.	We zorgen voor een soepel verloop en beperken de hinder voor de omgeving bij de uitvoering van onderhoud aan de waterkeringen		
8.1	klachten en meldingen worden zo veel als mogelijk voorkomen;	Groen	Bij werkzaamheden aan de keringen wordt actief aan de voorkant met belanghebbenden gesproken om overlast te voorkomen en/of te beperken.
8.2	klachten en meldingen worden actief en binnen de geldende servicenorm afgehandeld.	Groen	Meldingen worden conform servicenorm afgehandeld en er wordt actief op het proces gestuurd.
9.	We staan medegebruik van waterkeringen toe, waar mogelijk en gewenst;		
9.1	opstellen van beplantingsbeleid voor de primaire waterkeringen;	Groen	Het geactualiseerde nieuwe beplantingsbeleid is in concept gereed. Het plan op hoofdlijnen hoe het hoogheemraadschap de komende jaren denkt om te gaan met

			toelaatbare en ongewenste bestaande situaties(bv. door middel van uitsterf beleid, gedifferentieerde aanpak in de vorm van pilots, etc.) is nog niet uitgewerkt. Wanneer dit laatste gereed is kan het samen met het geactualiseerde beleid , als onderdeel van de beleidsregel primaire waterkeringen, in 2017 aan het college worden voorgelegd.
9.2	opstellen van een plan van aanpak voor aanpak ongewenste beplantingssituaties primaire waterkeringen	Oranje	Zie 9.1
9.3	opstellen/actualiseren algemene regels.	Groen	De geactualiseerde beleidsregel boezemwaterkeringen en algemene regels boezemwaterkeringen zijn opgesteld. Deze regels zijn voor de burgers digitaal te beschikking gesteld op internet.
10.	We zijn open en transparant en stellen beleid, regels en gegevens op een toegankelijke wijze digitaal beschikbaar voor derden		
10.0	<i>In 2016 waren geen maatregelen voor dit doel opgesteld.</i>		

Wat heeft het gekost?

Resultaat per beleidsproduct

bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting 2016	Begroting VJN 2016	Begroting na wijziging	Realisatie	Restant obv huidige begroting	Restant %
BP01 Eigen plannen	338	341	341	86	255	75%
BP02 Plannen van derden	28	28	28	24	4	14%
BP03 Beheersinstrumenten waterkeringen	1.056	1.067	1.067	1.034	33	3%
BP04 Aanleg en onderhoud waterkeringen	10.038	9.563	11.263	11.123	140	1%
BP05 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	259	262	262	173	89	34%
Totaal	11.719	11.262	12.962	12.441	521	4%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Financiële toelichting

In totaal resteert voor programma 1 circa € 521.000 van het budget. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een onderbenutting van het budget overige exploitatiekosten met € 450.000. Zie de toelichting op beleidsproducten voor de belangrijkste afwijkingen van de kosten.

Toelichting beleidsproducten

Eigen plannen

De onderschrijding van € 255.000 op het product eigen plannen is het gevolg van een verschuiving binnen de niet-beïnvloedbare doorberekende personeelslasten. Door een verschrijving van uren vindt de realisatie plaats op de producten beheersinstrumenten waterkeringen en aanleg en onderhoud waterkeringen. Hierdoor ontstaat een voordeel op het product eigen plannen en een nadeel op

de producten beheersinstrumenten waterkeringen en aanleg en onderhoud waterkeringen. Op het programma heeft dit verder geen negatieve gevolgen.

Beheersinstrumenten waterkeringen

Binnen dit beleidsproduct resteert een budget van circa € 33.000. Dit wordt veroorzaakt door:

- Op beheersproduct veiligheidstoetsing waterkeringen resteert € 250.000 van het budget overige diensten door derden. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat termijnen grondonderzoek primaire waterkeringen, en een termijn bouw overstromingsscenario's regionale keringen zijn uitgesteld naar 2017;
- Tevens is voor € 80.000 aan niet begrote opbrengsten gerealiseerd. Hiervan is € 50.000 een bijdrage van het Rijk ten

behoefte van de pilot “Ruimtelijke Instrumentarium Dijken”. Ook is een bijdrage ontvangen van hoogheemraadschap Rivierenland ter compensatie van onze ureninzet in project POV macrostabiliteit;

- Op beheerproduct Advisering en ondersteuning overige aspecten resteert € 44.000 aan budget overige diensten derden omdat het benodigde advies is verricht door een eigen medewerker;
- Bovenstaande voordelen worden gedempt door hogere niet-beïnvloedbare kosten. Deze kosten zijn het gevolg van de urenverschrijving van het product eigen plannen (€ 335.000).

Aanleg en onderhoud waterkeringen

Het voordeel van € 140.000 wordt veroorzaakt door lager doorbelaste indirecte kosten, wat tevens is het gevolg is van eerder benoemde urenverschrijving op het product eigen plannen.

Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding

De onderschrijving van € 89.000 wordt met name veroorzaakt door lagere overige exploitatiekosten (€ 62.000) binnen de budgetten overige en duurzame gebruiksgoederen.

Programma 2: Watersysteem

Algemeen

De eerste projecten zijn gerealiseerd en de eerste stappen zijn gezet om de ambities van het Waterbeheerplan in 2021 te realiseren. Het programma Rotterdam loopt goed, er zijn verschillende projecten in voorbereiding en uitvoering. Dankzij de vruchtbare samenwerking met de gemeente Rotterdam en het innovatieve karakter van onze activiteiten is tevens subsidie verkregen, een mooie opsteker. In de Krimpenerwaard is de gebiedsontwikkeling van start gegaan, het eerste project wordt uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de stuurgroep (gemeente en waterschap) maar uitgevoerd door het hoogheemraadschap. Bij beheer en onderhoud is gestart met de implementatie van de visie onderhoud. Tegelijkertijd is bij het groot onderhoud van watergangen een voorschot genomen op de planning van 2017. Een flink aantal kunstwerken zijn in 2016 gerenoveerd dan wel geüpdatet naar nieuwe hard- en software. 2016 was ook het jaar van vertaling van nieuw beleid vanuit het Bedrijfsplan en het Waterbeheerplan 2016-2021, naar de uitvoering en maatregelen. Door de inzet die hierop is gepleegd en de inzet op initiatieven en plannen van derden is de realisatie op onderdelen iets achter gebleven.

Onze ambities

- 2.1 Optimaal en transparant watersysteembeheer
- 2.2 Via een gebiedsgerichte aanpak van wateropgaven naar oplossingen
- 2.3 De omgeving centraal stellen

Wat wilde we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

2.1 Optimaal en transparant watersysteembeheer	2016	Uitvoering
11. We houden het gebied bewoonbaar en bruikbaar, voorzien in de waterbehoefte en bevorderen de waterkwaliteit door een afgewogen en energie-efficiënt peilregime;		
11.1 vaststellen van de peilbesluiten Overschie en Bleiswijk;	Oranje	Het peilbesluit Overschie is dit jaar ambtelijk voorbereid. Het proces van voorbereiding heeft langer geduurd, vooral door afstemming met derden. Bestuurlijke vaststelling van het peilbesluit vindt daarom niet in 2016 maar in 2017 plaats. Het peilbesluit Bleiswijk is conform planning definitief vastgesteld in de VV van juni.
11.2 voorbereiden van twee nader te bepalen peilbesluiten;	Groen	In maart 2017 zijn drie peilbesluiten vastgesteld voor de natuurgebieden De Nesse, Berkenwoudse driehoek en Oudeland-zuid. De voorbereiding voor peilbesluit Polder Prins Alexander (PPA) loopt. Er blijkt een forse inspanning nodig om alle feiten en gegevens over het gebied, het watersysteem en de peilen eenduidig vast te stellen. De voorbereiding voor peilbesluit Ringvaart is afgerond. Conclusie: Het Peilbesluit Ringvaart voldoet nog en hoeft hierom niet te worden herzien. Er is meer gedaan dan gepland.
11.3 uitvoeren van de meetplannen waterkwantiteit en waterkwaliteit;	Groen	Waterkwantiteitsmetingen en waterkwaliteitsmetingen zijn uitgevoerd conform meetplannen.
11.4 actualiseren van het waterakkoord met Delfland.	Groen	Het geactualiseerde waterakkoord is in de VV van juni 2016 vastgesteld en in augustus 2016 door beide partijen getekend.
11.5 uitvoeren Deltabeslissing Zoetwater: <ul style="list-style-type: none"> o voorbereiden Voorzieningenniveau (regie: provincie) o voorbereiden Slim Watermanagement (regie: Rijkswaterstaat) o monitoren van de uitvoering van maatregelen in het regionaal watersysteem (klimaatrobustheid); 	Groen	<p>In de voorbereiding van het maken van afspraken over voorzieningenniveaus voor zoetwater is in 2016 weinig vordering geboekt. Het hoogheemraadschap start in 2017 met het in beeld brengen van de waterbeschikbaarheid en in 2018 met de watervraag van de gebruikers.</p> <p>In 2016 heeft het hoogheemraadschap met andere waterbeheerders in de regio meegewerkt aan een inhoudelijke uitwerking van Slim Watermanagement (SWM) in de regio Rijn-Maasmoning. Voor vijf deeltrajecten, waaronder Hollandsche IJssel en Parksluizen-Bergsluis, zijn handelingsperspectieven in beeld gebracht voor watertekort- en overlastsituaties. Rapportages hierover zijn eind 2016 opgeleverd. Tegelijkertijd is in een begin gemaakt met het uitwisselen van operationele informatie ten tijde van (dreigende) calamiteiten en met het ontwerpen van gezamenlijke informatieschermen waarop operationele watersysteem informatie kan worden uitgewisseld.</p> <p>We hebben gerapporteerd over de uitvoering van maatregelen in het regionale watersysteem, waaronder de (klimaatrobuste) watersysteemmaatregelen die we uitvoeren in de Krimpenerwaard.</p>

11.6	vaststellen van de beleidsuitwerking peilafweging.	Rood	Een concept van de beleidsuitwerking peilbeheer is eind 2016 gereed gekomen. Daarnaast is gewerkt aan de totstandkoming van een nota watersystemen, een overkoepelend beleidsdocument. Het geheel zal in de 2 ^e van helft van 2017 ter besluitvorming worden aangeboden. Het doel om de beleidsuitwerking peilafweging in 2016 vast te stellen is hierdoor niet gerealiseerd.
12.	We beheren de watergangen en kunstwerken efficiënt en effectief op basis van een bewuste afweging tussen risico's, kosten en prestaties, gericht op duurzame oplossingen		
12.1	actualiseren en publiceren van de kaart voor de ecoloekenkoers;	Groen	De ecoloekenkoers is in het tweede kwartaal geactualiseerd (D&H mei 2016) en in het derde kwartaal gepubliceerd.
12.2	vaststellen van het Implementatieplan Onderhoud Watergangen;	Groen	Het implementatieplan is eind 2016 gereed gekomen.
12.3	vaststellen van de beleidsnota integraal onderhoud watergangen;	Groen	In plaats van een beleidsnota voor integraal onderhoud is voor 2017 een Uitvoeringsplan buitengewoon onderhoud opgesteld. Dit plan is volledig gebaseerd op de Visie onderhoud.
12.4	het dagelijks en buitengewoon onderhoud van watergangen wordt volgens plan uitgevoerd zodat het watersysteem blijft voldoen. Voor het buitengewoon onderhoud betekent dit: <ul style="list-style-type: none"> o het op orde brengen van circa 80 km watergang (groot onderhoud) o het verwijderen van naar verwachting circa 195.000 m3 baggerspecie o Voor het dagelijks onderhoud betekent dit: o het maaien en krozen van de hoofdwatgangen en overige watergangen waar het hoogheemraadschap onderhoudsplichtig voor is 	Groen	De doelstelling om 195.000 m ³ te baggeren in 2016 is ruimschoots gehaald. In totaal is er 289.000 m ³ aan bagger verwijderd in 2016 uit circa 96 km watergang. Door onder andere werk met werk te maken is tegen een gunstige marktprijs gebaggerd en is een voorschot genomen op later geplande werken. Het exploitatiebudget is door deze maatregel dit jaar met € 433.000,- overschreden. In 2017 worden lagere kosten verwacht. Voor het dagelijks onderhoud van de watergangen is in 2016 nadrukkelijk de gewenste samenwerking gezocht met de gemeente Lansingerland en Zuidplas.
12.5	rapportage over het onderhoud van watergangen met nieuwe prestatie-indicatoren als aantal km's getoetst en aantal km's op orde;	Oranje	Vaststelling nieuwe indicatoren vindt plaats begin 2017
12.6	in 2016 neemt het hoogheemraadschap een nieuw Onderhoud- en BeheerSysteem (OBS) in gebruik;	Groen	Het nieuwe onderhoud beheersysteem is in gebruik genomen. Ambitie voor 2017 is de functionaliteit binnen OBS uit te breiden met een koppeling naar het financiële systeem, een mobiele versie voor beheerders en de module <i>Long Term Asset Planning</i> (LTAP) te implementeren voor de investeringen
12.7	een zestal watersysteemkunstwerken zullen worden omgebouwd naar de nieuwe hardware omgeving, gecombineerd met het vervangen van elektronica	Groen	Er zijn een 6-tal objecten omgezet van Sattline naar de nieuwe 800xA omgeving. In 2017 zullen alle objecten overgezet worden naar de nieuwe omgeving (29 stuks)
13.	We treden bij incidenten en extreme situaties daadkrachtig en doelgericht op en beperken zo veel mogelijk de impact op de omgeving.		
13.1	de calamiteitenbestrijdingsplannen waterkwantiteit en waterkwaliteit zijn getoetst, actueel en up-to-date.	Groen	Zowel het Calamiteitenbestrijdingsplan Kwantiteit als Kwaliteit zijn in 2016 geactualiseerd.

2.2 Via een gebiedsgerichte aanpak van wateropgaven naar oplossingen		2016	Uitvoering
14.	We weten wat de knelpunten zijn voor zowel waterkwaliteit, waterkwantiteit en grondwater in het gebied;		
14.1	we voeren voor tenminste één gebied een integrale watersysteemanalyse uit.	Groen	In 2016 is de KRW-studie in de Binnenwegsepolder uitgevoerd. Deze waterkwaliteitsstudie heeft voortgeborduurd op de waterkwantitatieve analyse van 2013.
15.	We integreren water in ruimtelijke en beleidsplannen zodat het volwaardig wordt meegenomen en waar nodig sturend is;		
15.1	We werken mee aan de Wateragenda 2.0 met de omliggende Zuid-Hollandse waterschappen en de provincie;	Groen	Provincie en waterschappen in Zuid-Holland hebben gezamenlijk een aantal thema's geselecteerd voor een gezamenlijke aanpak in de komende jaren, in aansluiting op de succesvolle Wateragenda 2012-2015. Enkele onderwerpen sluiten daarop aan, zoals vaarwegbeheer/nautisch beheer of water & ruimte. Andere onderwerpen zijn nieuw en 'integraler' van aard, bijvoorbeeld duurzame energie en bevorderen van het waterbewustzijn.
15.2	we leveren inbreng rondom de planvorming Rijksweg A13/A16;	Groen	We hebben inbreng geleverd ten behoeve van de totstandkoming van het Tracébesluit (TB) naar aanleiding van onze bestuurlijke reactie op het Ontwerp Tracébesluit d.d. november 2015 en een formele bestuurlijke reactie gegeven op het concept TB (1 juni 2016). We hebben met Rijkswaterstaat (RWS) afspraken gemaakt over kostenverrekening voor de vergroting van gemaal Bergweg- Zuid. De eisen en randvoorwaarden met betrekking tot de kruising A16 met de Rotte zijn nader uitgewerkt. Het voorlopig ontwerp-waterhuishoudingsplan met eisen van het watersysteem is opgesteld. Dit ten behoeve van de in 2017 met RWS te sluiten uitvoeringsovereenkomst.
15.3	we werken samen met andere overheden aan de vermindering van de problematiek rondom de restveengebieden en gaan hierover in gesprek met de omgeving;	Groen	PM
15.4	we denken mee en adviseren bij het project de Rivier als Getijddepark.	Groen	In de deelprojectgroep <i>Rivier als Getijddepark</i> onderdeel Polder De Esch/Eiland Brienoord adviseren wij over polder de Esch. Het hoogheemraadschap heeft informatie gegeven over de verwachte dynamiek van de waterpeilen in polder de Esch bij een gewenste opening naar de rivier.
16.	We voorkomen zo veel mogelijk wateroverlast en beperken schade;		
16.1	realisatie gemaal Essenburgsingel Rotterdam;	Oranje	Gemaal is in 2016 gereed gekomen en in gebruik genomen. In 2017 worden de laatste restpunten verwerkt.

16.2	realisatie gemaal Bergweg-Zuid;	Oranje	De realisatie van het gemaal is later dan gepland. De vertraging is het gevolg van wijzigingen in het plan voor de aanleg van de Rijksweg A16 met een aanpassing van het gemaalontwerp en van de aan- en afvoerroutes tot gevolg. Er zijn afspraken gemaakt met Rijkswaterstaat, de realisatiefase is gestart.
16.3	uitvoering van het programma Zuidplaspolder, waaronder de volgende maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> o Realisatie Koppeling 2e Tocht o Renovatie Hoogwatervoorziening Zuidplaspolder o Realisatie gemaal 4e Tocht Zuidplaspolder o Realisatie stuw Spoorsloot Zuidplaspolder; 	Rood	Definitieve oplevering van het project 'koppeling 2e tocht' is voorzien in 2017. In afstemming met de omgeving is gekomen tot een ander type oplossing. Bij het komen tot een ontwerp voor de hoogwatervoorziening zijn technische bezwaren en bezwaren uit de omgeving naar boven gekomen. Er wordt gewerkt aan een bijgestelde door de omgeving gedragen oplossing. De Hoogwatervoorziening is uiterlijk 2018 gereed. Bij de realisatie van het gemaal 4 ^e tocht deed zich een technisch tegenvaller voor, deze tegenvaller heeft geleid tot vertraging, oplevering is voorzien in 2017. Ook voor de stuw spoorsloot wordt in samenspraak met de omgeving gewerkt aan een gedragen oplossing die ook technisch en binnen de financiële kaders van het programma kan worden gerealiseerd. Het project is uiterlijk 2018 gereed.
16.4	opstellen van het programmaplan Rotterdam 2016-2021;	Groen	Het programmaplan is in mei door D&H vastgesteld en in juni ter kennisgeving aan de VV aangeboden.
16.5	opstellen van de (tweejaarlijkse) wateroverlastrapportage.	Groen	De wateroverlastrapportage is in 2016 opgesteld en wordt in maart 2017 ter kennisgeving aan de verenigde vergadering aangeboden.
17.	We verbeteren de waterkwaliteit van de KRW-waterlichamen;		
17.1	we werken aan de uitvoering van het programma KRW 2016-2021, waaronder de volgende maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> o In samenwerking met Rotterdam voorbereiden van project ten behoeve van de verbetering van de waterkwaliteit in de Kralingse Plas en bestrijding van de blauwalg; o voorbereiden vispasseerbaar maken gemaal Krimpenerwaard; o realisatie van natuurvriendelijke oevers door derden via de subsidieregeling; o onderzoek naar knelpunt waterkwaliteit Krimpen aan den IJssel; o onderzoek naar het watersysteem Zuidplas; o voorbereiding maatregelen ten behoeve van de verbetering van de waterkwaliteit in de Bleiswijkse Zoom; o voorbereiding aanleg natuurvriendelijke oevers Rotteboezem. 	Groen	In de samenwerking tussen het hoogheemraadschap en Rotterdam aangaande de Kralingse Plas zet de gemeente vooralsnog in op maaien en de bestrijding van blauwalg met waterstofperoxide (tijdelijke maatregelen). Partijen monitoren de effecten daarvan. Er is nog geen overeenstemming over de uitvoering van structurele maatregelen. Het vispasseerbaar maken van gemaal Krimpenerwaard is uitgewerkt in een voorlopig ontwerp. Het waterkwaliteitsonderzoek in Krimpen aan den IJssel is uitgevoerd en het onderzoek in de Zuidplas in het vierde kwartaal van 2016 gestart. Voor de waterkwaliteitsverbetering in de Bleiswijkse Zoom is een integraal plan op het niveau van een schetsontwerp opgesteld. Voor de uitvoering van dit plan en de inrichting van oevers in de Rottemeren is POP3-subsidie aangevraagd.

17.2	in samenwerking met Rotterdam verbeteren van het beheer en onderhoud op de Kralingse Plas zodat overlast zoveel mogelijk wordt voorkomen.	Oranje	In de samenwerking tussen het hoogheemraadschap en Rotterdam aangaande de Kralingse Plas zet de gemeente vooralsnog in op maaien en de bestrijding van blauwalg met waterstofperoxide (tijdelijke maatregelen). Partijen monitoren de effecten daarvan. HHSK blijft zich inzetten voor een structurele oplossing. Definitieve afspraken over een structurele oplossing heeft het hoogheemraadschap nog niet kunnen maken.
18.	We houden de waterkwaliteit ten minste op het huidige niveau en verbeteren deze waar mogelijk;		
18.1	we participeren in de landelijke ontwikkeling van het afleiden van doelen overige wateren;	Groen	De inbreng is geleverd.
18.2	we actualiseren en verlengen de 'Kadernota Vis'.	Groen	De Kadernota Vis is vastgesteld.

2.3	De omgeving centraal stellen	2016	Uitvoering
19.	We hebben een duurzaam, robuust en kosteneffectief watersysteem in de Krimpenerwaard gerealiseerd, gericht op de functies in het gebied, zoals agrarisch gebruik en in het bijzonder nieuwe natuur.;		
19.1	vervanging van een duiker in de Ringvaart door een brug in de Zuidbroekse Opweg;	Groen	De maatregel is gerealiseerd.
19.2	aanleg van een brug in de Benedenberg over de Coxvliet	Groen	De maatregel is gerealiseerd.
19.3	realisatie van een nieuw (vispasseerbaar) gemaal Vlist-westzijde langs het Geerpad;	Groen	Het gemaal is gerealiseerd en in gebruik genomen.
19.4	start uitvoering van water- en natuurinrichtingsmaatregelen in De Nesse, Berkenwoudse driehoek en Oudeland-Zuid.	Groen	Het natuurontwikkelingsproject is in uitvoering en deels gereed. Het project wordt in 2017 afgerond.
20.	We staan open voor meervoudig gebruik van het watersysteem door burgers en bedrijven, waar mogelijk;		
20.1	invoering en beheer van een gestructureerd systeem van relatiemanagement met de direct belanghebbenden (omwonenden, gebruikers en eigenaren) van waterstaatkundige voorzieningen en –objecten in het beheergebied.	Rood	Systeem nog in ontwikkeling.
21.	We voeren het vaarwegbeheer uit voor enkele regionale vaarwegen;		

21.1	implementatie van de in 2015 met de provincie gemaakte afspraken over het vaarwegbeheer.	Groen	De implementatie en uitvoering lopen volgens plan. In 2017 wordt beleid met betrekking tot het vaarweg- en nautisch beheer vastgesteld.
22.	We hebben actueel inzicht in de toestand van de aangewezen zwemwateren en leveren onze bijdrage aan veilig zwemwater;		
22.1	de zwemwaterkwaliteit wordt gedurende het zwemseizoen gemonitord en de data worden met de provincie gedeeld via het zwemwaterportaal;	Groen	De zwemwaterkwaliteit is tijdens het zwemseizoen gemonitord en de resultaten zijn binnen de afgesproken termijn met de provincie gedeeld via het zwemwaterportaal.
22.2	in samenwerking met GZH wordt een plan gemaakt om maatregelen te treffen waardoor de (zwem)waterkwaliteit in de Krimpenerwaard verbetert.	Groen	Het hoogheemraadschap heeft inhoudelijk advies aan Groenservice Zuid-Holland geleverd bij de planvorming. Op basis van dit plan, dat onder andere voorziet in de verbetering van de (zwem)waterkwaliteit heeft de Groenalliantie bij ons een verzoek ingediend om een financiële bijdrage aan de uitvoering van de waterkwaliteitsmaatregelen. In 2017 gaat hoierover een besluit genomen worden.
23.	We zijn open en transparant en stellen beleid, regels en gegevens op een toegankelijke wijze digitaal beschikbaar voor derden.		
23.1	waterkwantiteits- en waterkwaliteitsdata worden via een web-portal beschikbaar gesteld.	Rood	Waterkwantiteitsgegevens zijn sinds het najaar van 2016 toegankelijk via internet. Hiervoor is nog een login-account nodig, dat op verzoek verstrekt wordt aan professionele data-gebruikers. Ook medewerkers van het hoogheemraadschap hebben op deze manier toegang tot waterkwantiteitsdata, bijvoorbeeld via hun mobiele devices. De waterkwaliteitsgegevens zijn overgezet naar het informatiesysteem DAWACO, maar nog niet direct digitaal beschikbaar voor derden.

Wat heeft het gekost?

Resultaat per beleidsproduct

Bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting 2016	Begroting VJN 2016	Begroting na wijziging	Realisatie	Restant obv huidige begroting	Restant %
BP01 Eigen plannen	1.811	1.811	1.811	1.706	105	6%
BP02 Plannen van derden	72	70	70	265	-195	-280%
BP06 Beheersinstrumenten watersystemen	1.637	1.784	1.784	1.435	348	20%
BP07 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	7.186	7.169	7.169	6.718	451	6%
BP08 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	4.560	5.302	5.302	5.678	-376	-7%
BP09 Beheer hoeveelheid water	8.732	8.402	8.402	8.113	289	3%
BP10 Calamiteitenbestrijding watersystemen	173	172	172	228	-56	-33%
BP11 Monitoring watersystemen	1.190	1.158	1.158	1.039	119	10%
BP20 Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-13	34	34	89	-55	-160%
	25.349	25.903	25.903	25.272	630	2%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Financiële toelichting

Er is binnen programma 2 een onderschrijding gerealiseerd van € 630.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door lagere niet beïnvloedbare kosten: lagere doorberekende personeelslasten (€ 130.000), lagere afschrijvings- en rentelasten (€ 110.000) en lagere doorberekende indirecte kosten (€ 200.000). De lagere indirecte kosten worden veroorzaakt door onderbesteding van de budgetten van de ondersteunende producten. De overige exploitatiekosten zijn, ondanks een overschrijding van het baggerbudget met € 420.000,

circa € 170.000 lager dan begroot. Zie de toelichting op beleidsproducten voor de belangrijkste afwijkingen van de beïnvloedbare kosten. Afwijkingen op beleidsproductniveau die volledig worden veroorzaakt door niet beïnvloedbare kosten (kapitaallasten, indirecte kosten of doorberekende personeelslasten door urenverschrijvingen) zullen niet nader worden toegelicht.

Toelichting op beleidsproducten

Eigen plannen en plannen van derden

Op beleidsproduct eigen plannen is een overschrijding gerealiseerd van circa € 105.000. Dit wordt onder andere veroorzaakt door lagere kosten op de budgetten overige diensten van derden binnen de beheerproducten gebiedsgerichte plannen en kaderrichtlijn water. Mede veroorzaakt doordat de waterkwaliteitsmedewerkers minder inzetbaar waren. De voorbereiding van de POP3-subsidie aanvraag voor KRW- maatregelen en gebiedsontwikkeling in de Krimpenerwaard hebben meer tijd gevraagd dan begroot. Tevens is een niet begrote ontvangst van €42.000 voor het Interreg subsidieproject SPONGE gerealiseerd.

Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen

Op dit beleidsproduct is een overschrijding van € 451.000 gerealiseerd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere overige exploitatiekosten (€ 320.000). Onder andere doordat binnen beheerproduct onderhoud waterlopen enkele onderhoudsbestekken goedkoper zijn uitgevallen dan voorzien en doordat het budget overige diensten derden niet volledig is benut. Ook binnen de beheerproducten kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater en voorzieningen verwante belangen watersystemen vielen de onderhoudskosten lager uit dan begroot.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems

Het tekort wordt veroorzaakt doordat meer kilometers watergang zijn onderhouden en meer baggerspecie is verwijderd dan voorzien. De overschrijding van het baggerbudget is € 420.000. De extra uitgevoerde werkzaamheden zijn verricht tegen een relatief lage prijs per m³ waardoor op de langere termijn een kostenvoordeel ontstaat.

Een deel van de onderhoudsopgave van 2017 is hiermee nu al gerealiseerd, de opgave voor 2017 is hierop aangepast, de mate van onderhoud fluctueert maar sluit gemiddeld over de jaren aan bij de gestelde doelen in de Visie onderhoud.

Beheer hoeveelheid water

Het overschot van € 289.000 op dit beleidsproduct wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere niet beïnvloedbare kosten en door lagere onderhouds- en overige gebruiksgoederen kosten (€ 70.000) op beheerproduct onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing.

Calamiteitenbestrijding watersystemen

De overschrijding van € 56.000 op dit beleidsproduct wordt veroorzaakt doordat in 2016 gemiddeld meer incidenten hebben plaatsgevonden waardoor meer herstel- en onderhoudskosten zijn gemaakt.

Monitoring watersystemen

Het overschot van € 119.000 wordt grotendeels veroorzaakt door lagere niet beïnvloedbare kosten (€ 70.000) en een incidentele opbrengst dienstverlening aan derden van € 44.000 van gemeente Rotterdam voor hun aandeel in de laboratoriumkosten uitgevoerd door Aquon. De meerkosten uit deze extra werkzaamheden worden gecompenseerd door het algehele positieve exploitatieresultaat behaald door Aquon.

Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens

Het tekort van € 55.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door een boekhoudkundige correctie van de opgenomen nog te ontvangen opbrengsten van de provincie in de afgelopen boekjaren. De nog te ontvangen opbrengsten zijn in voorgaande jaren te hoog ingeschat en in boekjaar 2016 gecorrigeerd.

Programma 3: Afvalwater

Algemeen

Bij het transporteren zijn slechts een beperkt aantal kleine incidenten geweest. Deze zijn snel verholpen zodat kon worden voldaan aan de afnameverplichting. Het zuiveren van afvalwater is in 2016 algemeen goed verlopen. In de 1e helft van 2016 zijn op vijf zuiveringen de lozingseisen kortdurend (minder dan een dag) overschreden. In de 2e helft van 2016 hebben zich geen overschrijdingen meer voorgedaan. Het overall nalevingspercentage van de lozingseisen komt hiermee op 99,8%. Bij de verwerking van het slib is de ontwatering van het slib minder goed verlopen. Hierdoor is er circa 5% meer slib afgevoerd naar verwerkingsbedrijf HVC.

Met de implementatie van het nieuwe onderhoudsbeheersysteem is een belangrijke stap gezet in het Asset Management.

De hercertificering voor de certificaten voor Kwaliteit, Arbo, Milieu en Energie is succesvol verlopen.

In 2016 is de afvalwaterzuiveringsinstallatie Kralingseveer aangesloten op de nieuwe procesautomatisering. Hiermee is het langlopende en omvangrijke project van de procesautomatisering succesvol afgerond. Het hoogheemraadschap beschikt nu over een zeer goed systeem voor de aansturing van de zuiveringen en gemalen waarmee de processen geoptimaliseerd kunnen worden.

Onze ambities

- 3.1 Doelmatige, doeltreffende en robuuste systemen voor afvalwaterverwerking
- 3.2 Samenwerking en innovatie voor een duurzame en klimaatbestendige afvalwaterketen
- 3.3 Schoner water door vermindering van emissies

De samenwerking binnen de afvalwaterketen en de verschillende zuiveringsregio's verloopt goed. Met vijf gemeenten zijn afvalwaterakkoorden gesloten, met vier gemeenten lopen de voorbereidingen voor een afvalwaterakkoord.

Ten aanzien van de doelstellingen voor duurzaamheid zijn belangrijke stappen gemaakt. Er is een nieuw energie efficiencyplan voor de periode tot en met 2020 vastgesteld. De energiebesparing en eigen duurzame energieproductie liggen ruim op koers om de doelstellingen te behalen.

In 2016 is gewerkt aan de voorbereiding voor een nieuw emissiebeheerplan. Deze zal in 2017 worden vastgesteld. De belangrijkste stappen zullen worden gezet in de samenwerkingsverbanden 'Duurzaam Agrarisch Waterbeheer' en 'de Emissieloze kas'. Binnen beide samenwerkingsverbanden zijn in 2016 belangrijke stappen gezet. De voortgang in de voorgenomen maatregelen is in het algemeen conform de planning. Belangrijke mijlpalen waren onder andere; de implementatie van het nieuwe onderhoudsbeheersysteem, de afronding van het project procesautomatisering en de afronding van de laatste maatregelen uit de slibstrategie studie. Met de realisatie van het nieuwe riooleindgemaal Westergouwe zijn ook alle voorziene uitbreidingen van het afvalwatertransportsysteem nu afgerond.

Binnen de Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen (RoSA) is de visie en strategie vastgesteld. Binnen de Krimpenerwaard is een samenwerkingsovereenkomst met gemeente gesloten met de gemeente, het drinkwaterbedrijf Oasen en het hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard over de afvoer van een afvalstroom bij de toepassing van een nieuwe zuiverings techniek. Dankzij deze samenwerking kan Oasen in 2017 zacht drinkwater gaan leveren aan de bewoners van de Krimpenerwaard. Een aantal maatregelen is vertraagd of nog niet uitgevoerd.

De uitgaven zijn uitgekomen op een overschrijding van 2,1%. Dit is voornamelijk het gevolg van de recente bijstelling die heeft plaatsgevonden op het grensoverschrijdend afvalwater. Het betreft een bijstelling over meerdere nog niet definitief verrekende belastingjaren zoals toegelicht bij “afvalwaterbehandeling derden” op bladzijde 29.

Wat wilde we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

3.1 Doelmatige, doeltreffende en robuuste systemen voor afvalwaterverwerking		2016	Uitvoering
24	We waarborgen de kwaliteit van het effluent van de awzi's en voldoen altijd aan de wettelijke eisen;		
24.1	realiseren processtabiliteit awzi Berkenwoude;	Groen	De awzi heeft in 2016 goed gefunctioneerd. Er zijn geen overschrijdingen geweest van de lozingsnormen. In de VV van november 2016 is krediet verleend voor de realisatie van een buffertank op de awzi. Hiermee kan de processtabiliteit verder verbeterd worden.
24.2	ingebruikname van de waterharmonica Berkenwoude;	Rood	Realisatie is vertraagd en zal in 2017 plaatsvinden.
24.3	starten renovatie van metaaldosering awzi Kralingseveer;	Groen	Renovatie zal naar aanleiding van een onderzoek niet plaatsvinden. In het onderzoek is vastgesteld dat dosering beter op een andere locatie in het proces kan plaatsvinden.
24.4	verlengen certificaten voor Kwaliteit, ARBO, Milieu en Energie-efficiëntie.	Groen	De systemen voor Kwaliteit, Arbo, Milieu en Energie zijn gehercertificeerd.
25	We beheren de zuiveringskringen efficiënt en effectief op basis van een bewuste afweging tussen risico's, kosten en prestaties, gericht op duurzame oplossingen;		
25.1	nieuw OBS (Onderhoud Beheer Systeem) wordt in gebruik genomen. Met het OBS wordt het assetmanagement gefaciliteerd;	Groen	Het nieuwe onderhoudsbeheersysteem is in september in gebruik genomen. Het systeem wordt verder doorontwikkeld passend binnen de visie op asset management.
25.2	Vorbereidingen treffen voor de renovatie van awzi Haastrecht;	Groen	Vorbereiding voor de renovatie is afgerond. In de VV van november 2016 is het krediet voor de uitvoering van de renovatie verleend.
25.3	voortzetten optimalisatie sliblijn awzi Kralingseveer;	Oranje	Vraagt continu aandacht. Er zijn problemen met nieuwe leverancier.
25.4	optimaliseren van veiligheid op het gebied van de gasinstallatie op de locatie Kralingseveer: <ul style="list-style-type: none"> ○ Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden opnemen in een handboek. ○ Opleiding voor medewerkers. ○ Verbeteren van aanduiding op het terrein. ○ Ventilatie van installatieonderdelen. 	Groen	Alle punten zijn opgepakt, maar enkele onderdelen moeten in 2017 worden afgerond. Het optimaliseren van veiligheid van de gasinstallatie is een doorlopend proces dat continu aandacht vraagt.

25.5	afronding van werkzaamheden uit de Slib Strategie Studie II.	Groen	Het project is in 2016 succesvol afgerond. Al het zuiveringsslib wordt verwerkt op Kralingseveer. De biogasinstallatie en de elektrische installatie zijn aangepast op de extra hoeveelheid biogas en extra hoeveelheid opgewekte elektriciteit.
26	We benutten informatietechnologie en procesautomatisering optimaal voor een stabiel zuiveringsproces en betere prestaties;		
26.1	afronding en start nazorgfase procesautomatisering van de zuiveringen en transportsystemen;	Groen	Project procesautomatisering is afgerond. Nazorgfase loopt.
26.2	monitoring werking en prestaties zuiveringseenheden met applicatie Z-info;.	Groen	Applicatie Z-info wordt gebruikt voor het monitoren van de processen en voor het opstellen van rapportages
26.3	voorzitterschap WijzigingsAdviesCommissie Afvalwaterketen (informatiesystemen waaronder Z-info) van Het Waterschapshuis.	Groen	Door het voorzitterschap is het hoogheemraadschap direct betrokken bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van informatiesystemen met betrekking tot de afvalwaterketen.
27	We voldoen met de transport- en zuiveringssystemen voor 100% aan de afspraken in de afvalwaterakkoorden;		
27.1	realisatie van rioolgemaal Westergouwe en bijbehorende persleiding;	Groen	Het gemaal is gerealiseerd en in gebruik genomen
27.2	Afronding van de renovatie persleiding door de kern Gouderak	Oranje	Vervanging van persleiding maakt onderdeel uit van grootschalige aanpassingen in de riolering en straten in Gouderak. De gemeente is opdrachtgever voor de overall werkzaamheden . De vervanging is voor een groot deel gerealiseerd, maar het laatste deel van de werkzaamheden zal in 2017 worden uitgevoerd.
27.3	prestatie-indicatoren voor de rioolgemalen introduceren in procesautomatisering;	Groen	Voor vrijwel alle gemalen zijn prestatie-indicatoren ingevoerd op basis waarvan het dagelijks functioneren kan worden beoordeeld.
27.4	uitvoering maatregelen OAS Kortenoord: implementeren RTC (Real Time Control) aanvoersysteem 1e fase;	Groen	RTC is in het laatste kwartaal van 2016 operationeel en wordt geoptimaliseerd.
27.5	voorbereiding herziening overeenkomst Grensoverschrijdend Afvalwater met Delfland.	Groen	Nog weinig voortgang. Dit is onder de aandacht gebracht bij het hoogheemraadschap van Delfland.
28	We treden bij incidenten en extreme situaties daadkrachtig en doelgericht op en beperken zo veel mogelijk de impact op de omgeving;		
28.1	formaliseren van de meldingsprocedure naar bevoegd gezag;	Groen	Meldingsprocedure is afgestemd met het bevoegd gezag en is sinds 16 maart 2016 van kracht.
28.2	organisatie van trainingen en oefeningen van calamiteitenbestrijding.	Groen	Niet van toepassing dit jaar
29	We zijn open en transparant en stellen ons beleid, regels en gegevens op een toegankelijke wijze digitaal beschikbaar voor derden		

29.1	proceshandboeken worden volgens stappenplan geactualiseerd;	Groen	De actualisatie van de eerste drie handboeken (Bergambacht, Ammerstol en Berkenwoude) loopt.
29.2	procesgegevens worden doorlopend geactualiseerd en verwerkt;	Groen	Heeft continu de aandacht.
29.3	procesgegevens jaaroverzicht 2015 worden aan het eind van het eerste kwartaal aan het bevoegd gezag verzonden.	Groen	Rapportages zijn tijdig toegestuurd aan de bevoegde gezagen.

3.2 Samenwerking en innovatie voor een duurzame en klimaatbestendige afvalwaterketen		2016	Uitvoering
30	We bundelen de krachten met waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven voor een samenhangend en doelmatig werkend (afval)waterketensysteem en realiseren samen de efficiency-doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water;		
30.1	afronden verkenning OAS Bergambacht en start verkenning OAS Ammerstol;	Oranje	Definitieve oplevering OAS verkenning vertraagd door beperkte capaciteit gemeente en discussie uitgangspunten
30.2	afronden van afvalwaterakkoorden met gemeenten Zoetermeer, Gouda en Krimpenerwaard. Starten met afvalwaterakkoord gemeente Krimpenerwaard;	Oranje	Vorbereidingen lopen. Akkoorden zijn om verschillende redenen vertraagd.
30.3	met Oasen, gem. Krimpenerwaard, gem. Krimpen a/d IJssel heeft het hoogheemraadschap een intentieovereenkomst ondertekend voor samenwerking bij het verwerken van het concentraat afkomstig van Oasen. De uitwerking hiervan zal in 2015-2016 plaatsvinden;	Groen	De samenwerkingsovereenkomst is op 9 november 2016 door de betrokken gemeenten, OASEN en het hoogheemraadschap ondertekend.
30.4	per regio (Rotterdam, Kortenoord en Krimpenerwaard) worden plannen volgens afspraak uitgewerkt. Invullen van de landelijke monitoring en de voortgang rapporteren aan koepelorganisaties.	Groen	Voortgang is gerapporteerd in het kader van de landelijke monitoring.
31	We voldoen aan het Klimaatakkoord 2010-2020 door de energie-efficiëntie van de zuiveringskringen jaarlijks met 2% te vergroten en in 2020 minimaal 40% van de energiebehoefte uit eigen duurzame opwekking te halen;		
31.1	een EEP (Energie Efficiency Plan) 2017-2020 opstellen;	Groen	Het EEP 2017-2020 is opgesteld en ingediend.
31.2	bestuurlijke besluitvorming praktijkinstallatie Themista bij een positieve uitkomst van de business case.	Groen	De business case had een positieve uitkomst. In de VV van juni is krediet verleend voor de realisatie van de full scale Themista op Kralingseveer
32	We winnen nuttige grondstoffen terug uit het afvalwater, zoals fosfaat.		
32.1	het hoogheemraadschap neemt deel aan het project RINEW, waarbij onderzoek wordt gedaan naar het lokaal zuiveren en terugwinnen van grondstoffen.	Groen	Sinds juni 2016 wordt er gietwater geproduceerd uit afvalwater geleverd aan Uit Je Eigen Stad (UJES). Technische Proefinstallatie vergt wel veel aandacht en inzet.

32.2	vanuit Rotterdamse Samenwerking Afvalwaterketen (ROSA) aanhaken bij innovaties. Inbreng bij 7-Square Endeavour (Schouwburgplein) met kansen voor riothermie, afkoppelen en hergebruik hemelwater.	Groen	Voor 7-Square Endeavour wordt een waterplan opgesteld met ambities om wateroverlastopgave op te lossen en vanuit de waterketen in te zetten op stromen scheiden en hergebruik water
32.3	rapporteren over de resultaten van het eerste jaar van AquaReUse.	Oranje	Na enige opstartproblemen en 'kinderziekten' in 2015 is de installatie in 2016 een vol jaar in gebruik geweest. Daarbij is gietwater geproduceerd om de ondergrondse wateropslag te vullen. Aan het einde van het jaar is voor het eerst water geleverd aan de bedrijven. In 2017 wordt een rapportage opgeleverd waarin alle aspecten (productie, levering, bedrijfszekerheid en onderzoek) kunnen worden meegenomen. Dat was eerder nog niet mogelijk.
32.4	duidelijkheid over planning terugwinning fosfaat uit verbrandingsgas van het zuiveringsslib (fosfaatroute)	Groen	Vorbereidingen voor de realisatie van de installatie voor fosfaat terugwinning uit vliegas loopt. Naar verwachting zal de terugwinning in 2018 van start gaan. .

3.3 Schoner water door vermindering van emissies		2016	Uitvoering
33	We minimaliseren, in samenwerking met andere waterschappen, gemeenten en sectororganisaties, de emissies van stoffen aan de bron, zodat deze geen beperkende factor meer vormen voor het bereiken van chemische en ecologische waterkwaliteitsdoelen;		
33.1	het Emissiebeheerplan (2016-2021) wordt bestuurlijk vastgesteld;	Oranje	Het nieuwe Emissiebeheerplan is in overleg met de portefeuillehouder onderdeel gemaakt van de discussie die met het Verenigde Vergadering zal worden gevoerd over doelen en activiteiten met betrekking tot de waterkwaliteit. Deze discussie wordt nu voorbereid en ingepland is overleg met de Verenigde Vergadering.
33.2	uitvoering Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) Krimpenerwaard;	Groen	DAW Krimpenerwaard heeft vertraging opgelopen door vertraging van de openstellingen voor de POP-subsidies. Echter in 2017 wordt opengesteld en tegelijkertijd zullen agrariërs op allerlei manieren worden warm gemaakt voor deelname aan werkgroepen voor Kringlooplandbouw en dergelijke.
33.3	uitvoering gebiedsplan glastuinbouw 'Westland/Oostland, samen op weg naar de emissieloze kas in 2027'.	Groen	In 2016 is met de deelnemers (gemeenten, LTO glaskracht, Delfland en HHSK) intensief samengewerkt aan een plan van aanpak om in 2017 en volgende jaren intensief de emissies van glastuinbouwbedrijven aan te pakken. De term 'gebiedsgerichte aanpak' staat daarbij centraal.
34	We onderzoeken samen met andere partijen de mogelijkheden om de belasting van het oppervlaktewater door stoffen die risico's kunnen vormen voor het watersysteem en gebruikers, zoals gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten en microplastics te verminderen.		
34.1	oriëntatie op dit onderwerp, geen verdere activiteiten in 2016.	Groen	Op basis van de discussie met de Verenigde Vergadering wordt het Emissiebeheerplan nader ingevuld. Dit geeft nadere invulling aan de activiteiten.

Wat heeft het gekost?

Resultaat per beleidsproduct

Bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting 2016	Begroting VJN 2016	Begroting na		Restant	
			wijziging	Realisatie	obv huidige begroting	Restant %
BP01 Eigen plannen	391	394	394	512	-118	-30%
BP02 Plannen van derden	11	11	11	13	-2	-15%
BP12 Getransporteerd afvalwater	5.923	5.793	5.793	5.655	139	2%
BP13 Gezuiverd afvalwater	12.570	12.052	12.052	12.180	-127	-1%
BP14 Verwerkt slib	5.156	5.223	5.223	5.268	-45	-1%
BP15 Afvalwaterbehandeling door derden	10.953	10.964	10.964	11.786	-821	-7%
BP27 Rioleringsplannen en subsidies lozingen	849	855	855	667	188	22%
BP28 Aanpak diffuse emissies derden	113	114	114	47	66	58%
	35.965	35.408	35.408	36.128	-721	-2%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Financiële toelichting

Er is binnen programma 3 een overschrijding van € 721.000. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere exploitatiekosten bij afvalwaterbehandeling door derden (GOA). Zie de toelichting op beleidsproducten voor de belangrijkste afwijkingen van de beïnvloedbare kosten. Afwijkingen op beleidsproductniveau die volledig worden veroorzaakt door niet beïnvloedbare kosten (kapitaallasten, indirecte kosten of doorberekende personeelslasten door urenverschrijvingen) zullen niet nader worden toegelicht.

Toelichting beleidsproducten

Getransporteerd afvalwater

Op dit beleidsproduct is een onderschrijding van € 139.000 gerealiseerd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere overige exploitatiekosten. Binnen beheerproduct transportstelsel is € 400.000 minder aan advies- en onderzoekskosten uitgegeven. Daarentegen is het energiebudget binnen dit beheerproduct overschreden met € 150.000. Voor de afrekening van nieuwbouw rioolgemeal Meerzicht, is een teveel aan ontvangen opbrengst van € 158.000 in 2015, alsnog terugbetaald aan gemeente Zoetermeer wat voor een incidentele tegenvaller zorgt.

Gezuiverd afvalwater

Het budget van dit beleidsproduct is overschreden met € 127.000. De exploitatiekosten zijn met € 50.000 hoger uitgevallen. De kosten voor verontreinigingsheffing rijkswateren zijn hoger evenals beveiligings-, onderzoeks-, energie- en materiaalkosten. De overige overschrijdingen binnen dit product zijn toe te wijzen aan de niet-beïnvloedbare kosten.

Verwerkt slib

Bij dit beleidsproduct is een overschrijding van € 45.000 . Dit komt omdat meer slib afgevoerd is en door hogere onderhoudskosten aan slibverwerkingsinstallaties (€ 286.000). Tevens zijn de indirecte kosten € 55.000 hoger dan begroot. Daarentegen zijn de doorberekende personeelslasten € 259.000 lager dan begroot.

Afvalwaterbehandeling derden

Op dit beleidsproduct worden de kosten voor het grensoverschrijdend afvalwater (GOA) geregistreerd. Op dit product is een overschrijding van € 821.000

In het jaar 2016 had de definitieve afrekening plaats moeten vinden over de belastingjaren 2012 en 2013 met de waterschappen Delfland en de Hollandse Delta betreffende Dokhaven en Harnaschpolder met respectievelijk de waterschappen Delfland en de Hollandse Delta. Omdat de RBG pas na het einde van een jaar de benodigde gegevens kunnen aanleveren, wordt de definitieve eindafrekening nog opgemaakt. De kosten komen echter nog wel ten laste van 2016. Twee keer per jaar worden de actuele gegevens over de opgelegde vervuilingseenheden voor de zuiveringsheffing door de Regionale

Belasting Groep aan ons aangeleverd. Naar aanleiding van de analyse van deze gegevens hebben wij de prognose bijgesteld met de, naar verwachting, nog op te leggen vervuilingseenheden. Deze bijstelling heeft geleid naar een overschrijding op dit beleidsproduct van in totaal € 821.000. De bijstelling heeft betrekking op een totaal bedrag van bijna € 50 miljoen euro over de belastingjaren 2012 t/m 2016. De verwachte bijstelling is als absoluut bedrag hoog, maar valt ruim binnen de gehanteerde nauwkeurigheidsmarge van 3% maximale toegestane afwijking tussen de prognose van het lopend jaar ten opzichte van de definitieve vaststelling) voor jaarlijkse bijstellingen op dit product.

Programma 4: *Wegen*

Algemeen

We werken samen met onze partners om de wegen in de regio veilig en berijdbaar te houden. Tevens werken we samen met andere overheden voor een gezamenlijk beleids- en visievorming, de totstandkoming van het regionaal verkeer en vervoerplan is hier een voorbeeld van. Er hebben zich op onze wegen geen extreme situaties voorgedaan waarvoor direct ingrijpen noodzakelijk was. Op die locaties waar de onveiligheid te wensen overlaat zijn maatregelen genomen vanuit regulier beheer en onderhoud of is een project gestart om in overleg met de omgeving te komen tot een verkeersveiliger weginrichting te komen. Naar aanleiding van een dodelijk ongeval aan de Lekdijk is er met de aanwonenden gekeken naar de mogelijkheden om het gevoel van veiligheid te verbeteren.

Onze ambities

- 4.1 Doelmatig uitvoeren van wegbeheer gericht op de berijdbaarheid van wegen**
- 4.2 Bijdragen aan een betrouwbaar en veilig wegennetwerk**
- 4.3 Wegbeheer afstemmen op de omgeving en de gebruiksfuncties**

Wat wilde we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

4.1 Doelmatig uitvoeren van wegbeheer gericht op de bereikbaarheid van wegen	2016	Uitvoering
35 We waarborgen continu de bereikbaarheid van de weg, zodat weggebruikers zich veilig kunnen verplaatsen;		
35.1 opstellen van inspectierapportages op grond van uitgevoerde inspecties conform het inspectieplan;	Oranje	De inspecties zijn uitgevoerd volgens planning. In 2016 is voor het eerst als extra activiteit een grote visuele inspectieronde uitgevoerd. De inspectieresultaten zijn vastgelegd in het onderhoudssysteem. Als onderdeel van het vormgeven van de zorgplicht zal dit verder worden uitgebouwd tot een afzonderlijke rapportage.
35.2 actualiseren van de onderhoudsprogramma's wegen en kunstwerken;	Groen	Het (meerjaren)onderhoudsprogramma is geactualiseerd en de planning en financiën zijn vastgesteld in de programmabegroting.
35.3 uitvoeren van regulier onderhoud aan de wegen, bermen en bebakening;	Groen	Het regulier onderhoud is uitgevoerd. Dagelijks onderhoud is uitgevoerd in eigen beheer en door diverse aannemers op basis van meerjaren onderhoudsbestekken.
35.4 de volgende investeringswerken zijn eind 2016 gerealiseerd: - Beijerweg Noord - Westeinde - Capellelaan - Broekselaantje - In totaal 11 wegbruggen onder andere de Tiendweg Oost te Ouderkerk (1st), Tiendweg West (3st) en Wetering Oost (5st) te Lekkerkerk, Krimpenerhout in Krimpen aan de Lek (1st) en ook één brug in het Geerpad in de gemeente Krimpenerwaard.	Oranje	De uitvoering van de reconstructie Opweg Schoonhoven en het Broekselaantje is doorgeschoven naar 2017. De voorbereiding is in 2016 gestart. Bij het Westeinde is in plaats van een reconstructie levensduur verlengend onderhoud toegepast. Bij de Beijerweg Noord is de scope tussentijds aangepast. De uitgangspunten waren drooglegging van de weg van 60 cm. Tijdens de voorbereiding is maatwerk geleverd ten aanzien van de panden langs de Beijersweg Noord. Dit betekent dat niet overal de 60 cm haalbaar was. In overleg met de bewoners is de maximale hoogte aangebracht die haalbaar was. Hierdoor is op sommige plekken de weg aangelegd met 50 cm drooglegging. De heeft geleid tot tevreden bewoners. Omdat de wateroverlast niet meer aan de orde is. 1 maart 2017 zal de definitieve oplevering zijn.
36 We besparen kosten en verhogen de kwaliteit van dienstverlening door integrale taken samen uit te voeren met medeoverheden;		
36.1 intensivering van de samenwerking met gebiedspartners;	Oranje	Om onze beheer en uitvoeringstaken uit te voeren is er structureel afgestemd met partners zoals gemeenten en provincie. De samenwerking met gemeente Krimpenerwaard op het gebied van gladheidsbestrijding is verder geïntensiveerd en ook met de politie zijn verdergaande afspraken gemaakt binnen het regio-overleg

36.2	participatie in landelijke en regionale werkgroepen;	Groen	Er is deelgenomen aan de reguliere afstemmingsoverleggen, zoals de Uniecommissie wegen beheer (Unie van Waterschappen), Overleg verkeer en vervoer (Regio Midden Holland) en het Provinciaal verkeer en vervoer beraad (Provincie Zuid-Holland).
36.3	actualisering van het regionale verkeers- en geluidsmodel met medewegbeheerders.	Groen	HHSK heeft bijgedragen aan de actualisatie van het model, onder regie van de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH.)
37	We hebben binnen de planperiode duidelijkheid over de taakoverdracht;		
37.1	het voeren van bestuurlijk en ambtelijk overleg met de gemeente Krimpenerwaard over het overdragen van de wegentaak.	Groen	Er hebben diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen plaatsgevonden met de gemeente Krimpenerwaard en Krimpen aan de IJssel over de overdracht van de wegentaak. Dit heeft geresulteerd in de toezegging van beide gemeenten om mee te willen werken aan een verdiepend onderzoek naar de overdracht.

4.2 Bijdragen aan een betrouwbaar en veilig wegennetwerk		2016	Uitvoering
38	We beheren de wegen en kunstwerken efficiënt en effectief, op basis van een bewuste afweging tussen risico's, kosten en prestaties, gericht op duurzame oplossingen.		
38.1	uitvoeren verkeersmonitoring conform planning en analyse verkeersstromen;	Groen	Monitoring van de verkeersstromen heeft plaatsgevonden door de uitvoering van verkeerstellingen.
38.2	analyse van ongevaldata en zonodig actie ondernemen om onveilige situaties aan te pakken.	Groen	Voor zover daar aanleiding toe was heeft analyse van de ongevaldata plaatsgevonden. Op basis daarvan hebben we de verkeersmaatregelen op de Lekdijk aangepast en een project gestart op de Hogedijk in nauwe samenwerking met de bewoners.
39	We voorkomen ongevallen door onveilige situaties aan te pakken;		
39.1	aanpak van onveilige locaties naar aanleiding van inspecties of meldingen (aanpak Black- en Greyspots);	Groen	Verkeersveiligheid is altijd een belangrijk onderdeel van ons dagelijks werk. In bijzonder kunnen genoemd worden het aanbrengen van belijning op Zuidbroek en het toepassen van bermverharding op delen van de IJsseldijk (rabatstroken). Zie ook 38.2.
39.2	vergunningverlening op basis van wegenverordening.	Groen	Conform uitgevoerd. Als onderdeel van deregulering wordt meer en meer afgehandeld middels meldingen.

40 We dragen bij aan een wegennetwerk van voldoende kwaliteit;			
40.1	participeren in projecten (waaronder dijkversterkingen aan de Hollandse IJssel - KIJK) om het belang van het bereikbaarheid, mobiliteit en verkeersveiligheid te borgen;	Groen	Er wordt meegewerkt aan project KIJK door in de vorm van gesprekstafels de gevolgen in beeld te brengen van de dijkversterking voor de omgeving op de bereikbaarheid.
40.2	beoordelen ruimtelijke ontwikkelingen ter attentie van bereikbaarheid, mobiliteit en verkeersveiligheid;	Groen	Inkomende aanvragen ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen zijn beoordeeld op hun effect ten aanzien van het verkeer. Daar waar noodzakelijk is een negatief advies uitgebracht. Voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een boerderijlocatie langs de Tiendweg in Krimpen ad Lek.
40.3	vaststellen regionaal verkeer- en vervoerplan inclusief uitvoeringsprogramma;	Oranje	Het RVVP is in concept gereed, maar nog niet bestuurlijk vastgesteld. Er is vertraging opgetreden als gevolg van het uitgebreide participatietraject dat is/wordt gevolgd.
40.4	participatie in regionale afstemmingsoverleggen wegwerkzaamheden.	Groen	Per kwartaal regionaal ambtelijk overleg verkeer en vervoer / RWV.

4.3 Wegbeheer afstemmen op de omgeving en gebruiksfuncties		2016	Uitvoering
41 We treden bij incidenten en extreme situaties daadkrachtig en doelgericht op en beperken zo veel mogelijk de impact op de omgeving.			
41.1	uitvoeren preventieve gladheidsbestrijding in samenwerking met gemeenten;	Groen	Vanaf 2015 wordt de gladheidsbestrijding in de Krimpenwaard gezamenlijk met de gemeente uitgevoerd. Het hoogheemraadschap is hierbij leidend.
41.2	afhandelen klachten en meldingen binnen de geldende servicenormen;	Groen	Afhandeling van klachten en meldingen wordt zoveel als mogelijk binnen de servicenorm uitgevoerd.
41.3	voorkomen van langdurige stremmingen door een vlotte afhandeling van incidenten.	Groen	Incidenten en stremmingen worden door de wachtdienst opgepakt en er wordt gebruik gemaakt van verkeersregelaars om overlast voor weggebruikers te beperken.
42 We betrekken de omgeving bij de realisatie van onze projecten en maatregelen;			
42.1	bij alle uitvoeringsprojecten wordt een communicatieaanpak opgesteld en uitgevoerd, ter attentie van de wijze waarop burgers en bedrijven worden betrokken	Groen	Bij alle projecten wordt de omgeving actief betrokken. Bij de reconstructie van de Capellelaan is binnen de IPM structuur een omgevingsmanager ingezet om afspraken met de omgeving te maken en goed te informeren. Deze werkwijze werpt z'n vruchten af en zal ook bij komende projecten worden ingezet.
42.2	uitvoeren burgerparticipatie bij locaties waar verkeersveiligheid moet worden verbeterd;	Groen	Bij de Hogedijk en Korte Gouderakse Tiendweg wordt de omgeving nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming van een maatregelenpakket

			om de verkeersveiligheid te verbeteren.
42.3	opstellen van tijdelijke verkeersbesluiten en bekendmaken via de website.	Groen	Er zijn 65 stuks tijdelijke verkeersbesluiten afgegeven en gepubliceerd op de website.
43	We zijn open en transparant en stellen beleid, regels en gegevens op een toegankelijke wijze digitaal beschikbaar voor derden.		
43.1	plan van aanpak voor opstellen en actualiseren van beleidskaders wegen is gereed;	Groen	Een conceptversie van de Nota Wegen is gereed. Verder is er geconcludeerd dat er op korte termijn geen beleidskaders ten aanzien van wegen geactualiseerd moeten worden.
43.2	inventarisatie van beheergegevens en beschikbaar stellen hiervan via internet;	Oranje	De inventarisatie is november/december 2016 uitgevoerd en begin 2017 worden alle gegevens in een onderhoudssysteem (Obsurv) verwerkt.
43.3	implementatie van softwarepakket voor beheer en onderhoud van het wegenareaal in bedrijfsvoering.	Groen	Het beheer- en onderhoudspakket is geïmplementeerd en gevuld met areaalgegevens. Vanaf 2017 zal het systeem worden ingezet in de bedrijfsvoering.

Wat heeft het gekost?

Resultaat per beleidsproduct

Bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting	Begroting	Begroting	Realisatie	Restant	Restant
	2016	VJN 2016	na wijziging		obv huidige begroting	
BP01 Eigen plannen	29	30	30	25	4	14%
BP02 Plannen van derden	22	22	22	22	0	-2%
BP16 Beheersinstrumenten wegen	43	44	44	73	-29	-65%
BP17 Aanleg en onderhoud wegen	3.162	3.245	3.245	3.217	28	1%
BP18 Wegenverkeersregeling en verkeersveiligheid	490	483	483	355	128	27%
	3.746	3.824	3.824	3.692	132	3%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Financiële toelichting

Er is binnen programma 4 een onderschrijding gerealiseerd van € 132.000, dit wordt veroorzaakt door lagere overige exploitatiekosten (€ 81.000) en lagere doorberekende personeelslasten. In de toelichting op beleidsproducten worden de belangrijkste afwijkingen van de beïnvloedbare kosten besproken. Afwijkingen op beleidsproductniveau die volledig worden veroorzaakt door niet beïnvloedbare kosten (kapitaallasten, indirecte kosten of doorberekende personeelslasten door urenverschrijvingen) zullen niet nader worden toegelicht.

Toelichting beleidsproducten

Beheersinstrumenten wegen

Op dit product zijn alleen niet-beïnvloedbare kosten begroot (indirecte, rente- en doorbelaste personele kosten) die lager zijn gerealiseerd dan begroot. Het nadeel van € 28.000 ontstaat echter door kosten voor niet-begrootte uitgevoerde weginspecties en deflectiemetingen van € 44.000.

Aanleg en onderhoud wegen

De onderschrijding van € 28.000 wordt veroorzaakt door lagere overige exploitatiekosten (€ 82.000). Er is minder dagelijks onderhoud gepleegd omdat uit de dagelijkse schouw is gebleken dat er na een milde winter minder scheurvorming in de wegen is ontstaan dan voorzien. Tevens is het dagelijks onderhoud van een aantal wegen (waaronder Benedenheulseweg, Benedenkerkseweg en Schenkelweg) minder dan voorzien omdat dit onderhoud vanwege een geschil met

de aannemer vertraging heeft opgelopen. Eind 2016 is echter overeenstemming bereikt om tot passende maatregelen te komen. De werkzaamheden worden in het voorjaar 2017 alsnog uitgevoerd. De niet-beïnvloedbare kosten vallen anderzijds hoger uit dan begroot.

Wegenverkeersregeling en verkeersveiligheid

Het voordeel op dit beleidsproduct kan verklaard worden door lagere niet-beïnvloedbare kosten (€ 92.000) en € 37.000 lagere onderhoudskosten.

Programma 5: *Omgeving & Organisatie*

Voor programma 5 zijn geen ambities geformuleerd in WBP 2016-2021

Algemeen

Commissie Aanpassing Belastingstelsel

De Commissie Aanpassing Belastingstelsel (CAB), een in 2015 door de Unie van Waterschappen ingestelde ad hoc-commissie, heeft het afgelopen maanden met alle waterschappen en een aantal externe stakeholders zoals ondernemingsorganisatie VNO-NCW, Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) en de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) gesproken over de beoordeling, eventuele knelpunten en de houdbaarheid op langere termijn van het belastingstelsel van de waterschappen. Zo heeft men op 13 januari 2016 een delegatie (vertegenwoordigers van college en verenigde vergadering) van ons hoogheemraadschap geïnterviewd. De bevindingen heeft de CAB vastgelegd in een tussenrapport (<https://cab.uvw.nl/>).

De belangrijkste conclusies zijn:

- Het belastingstelsel van de waterschappen functioneert op dit moment redelijk goed tot goed.
- Algemeen is men redelijk tevreden over de huidige lastenverdeling, hoewel verbeteringen denkbaar zijn. In de watersysteemheffing worden de huidige lage bijdrage van natuur en het principe van de zogenaamde “weeffout” voor

ongebouwd als een probleempunt gezien. De effecten van de “weeffout” voor ongebouwd zijn door toepassing van onder meer de differentiatiemogelijkheden wel gemitigeerd, dus niet urgent, maar een structurele oplossing lijkt wenselijk.

- De huidige financiering van het HWBP heeft draagvlak.
- Kwijtschelding is bij sommige waterschappen, met name in grootstedelijk gebied, een aandachtspunt.
- Een eventueel nieuw belastingstelsel moet goed uitlegbaar, rechtvaardig, eenvoudig en transparant zijn, met aandacht voor de hoogte van de perceptiekosten; en het moet rekening houden met regionale verschillen tussen de waterschappen.
- Bij wijziging van het stelsel kunnen, bij een modernisering van de zuiveringsheffing, door meer koppeling met kostenveroorzaking en/of maatwerk wellicht gedragsprikkel versterkt worden die tot kostenverlaging en meer duurzaamheid leiden.

Verder is er geen hoge urgentie voor een aanpassing op het gebied van de kostentoedeling. Het is de ambitie van de CAB tot een advies te komen voor een bestendige oplossing dat zowel qua proces als timing is afgestemd met de drie andere parallel lopende deelonderzoeken die het ministerie van I&M uitvoert.

Kwijtschelding

Op 29 juni 2016 heeft de verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard besloten de kwijtschelding met ingang van 1 januari 2017 te beperken tot de watersysteem- en wegenheffing. De voorbereidingen voor de uitvoering van dit besluit zijn gestart. Samen met de Regionale Belasting Groep is een communicatie- en uitvoeringstraject uitgestippeld. Met de gemeenten in het beheersgebied is zowel in januari/februari 2016 als in december 2016/januari 2017 over dit onderwerp gesproken.

Kostentoedeling

De kostentoedelingsverordening voor de watersysteem- en wegenheffing is op 29 september 2016 partieel herzien. Dit als gevolg van de omzetting van een relatief groot areaal overig ongebouwd naar natuur de komende jaren. Eind 2016 heeft de provincie Zuid-Holland goedkeuring verleend aan de herziening van de kostentoedeling voor de watersysteemheffing, maar goedkeuring onthouden aan de herziening van de kostentoedeling voor de wegenheffing. De resultaten van de herziening van de kostentoedeling van de watersysteemheffing worden met ingang van 2017 zichtbaar.

Wat wilde we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan (programma 5)?

Maatregelen 2016		2016	Uitvoering
44	We gaan meer in gesprek met de omgeving;		
44.1	thematische bijeenkomsten en werkbezoeken organiseren voor het bestuur met diverse belanghebbenden;	Groen	conform planning
44.2	inzet digitale middelen zoals de website en (social) media om zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van deze bezoeken voor bewoners te vergroten.	Groen	conform planning
45	We vergroten waterbewustzijn en interesse voor waterbeheer;		
45.1	start met het versterken en uitbreiden van een vrijwilligersnetwerk;	Groen	conform planning
45.2	scholen en andere geïnteresseerde groepen ontvangen.	Groen	conform planning
46	We vergroten zichtbaarheid en herkenbaarheid van het waterschap;		

46.1	<p>we realiseren een structurele vorm van PR door reeds aanwezige evenementen zoals de parels te “rijgen” aan nieuw te initiëren campagnes zodanig dat feel, look en inhoud van het waterschap vanaf 2016 een stevigere pr-basis krijgt bij bewoners van de regio:</p> <ul style="list-style-type: none"> o we voeren minstens één gerichte campagne om het waterschap te promoten rondom evenementen als wereldwaterdag; o opleveren van een nader te bepalen aansprekend (inhoudelijk) project (‘parel’) aangegrepen om het waterschap in de regio op de kaart te zetten; o uitdenken communicatieproject rond een thema dat aansluit bij de waterbeleving van bewoners. 	Groen	Diverse evenementen zijn gerealiseerd zoals WK roeien, Klimaatconferentie in Rotterdam, de “ week van ons water” en de wereldhavendagen. Ook zijn mooie evenementen georganiseerd rondom de afronding van grote projecten: Dijkversterking, Krimpen en Capelle en Moordrecht. En tot slot de opleveringen van de Essenburgsingel.
47	we staan open voor initiatieven van derden en ruimte voor burgerparticipatie.		
47.1	een subsidiebedrag vrijgeven waarmee burgerinitiatieven (mede) gefinancierd kunnen worden.	Groen	Bijdrage- en sponsorregeling: Er zijn 15 aanvragen ontvangen. Voor wat betreft de bijdrageregeling is de uitputting gering . De bekendheid van deze regeling moet nog groeien.
48	We realiseren de benodigde ICT voorzieningen om de doelen 10, 23, 29 en 43 ten aanzien van het digitaal beschikbaar stellen van beleid, regels en gegevens uit te kunnen voeren.		
48.1	een gezamenlijke ICT infrastructuur voor Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard opzetten;	Groen	conform planning, de overeenkomst met Rijnland is getekend; de implementatie van de samenvoeging is op alle niveaus gerealiseerd.
48.2	de datacenters van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard worden geconsolideerd;	Rood	In 2016 is het ontwerp voor consolidatie gemaakt, uitvoering volgt pas na 2016. in het bedrijfsplan 2016 is helaas een onjuiste planning opgenomen
48.3	de organisatorische eenheid wordt voorbereid, zodat deze op 1 januari 2017 van start kan gaan.	Groen	conform planning

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting 2016	Begroting VJN 2016	Begroting		Restant	
			na wijziging	Realisatie	obv huidige begroting	Restant %
BP01 Eigen plannen	876	882	882	706	176	20%
BP02 Plannen van derden	369	372	372	258	113	30%
BP22 Beheer Keurkwartet en VTH-beleid	224	281	281	507	-226	-80%
BP23 Vergunningen en meldingen	1.383	1.362	1.362	1.310	52	4%
BP24 Adviezen vergunningen	534	526	526	224	302	57%
BP25 Toezicht	1.923	1.795	1.795	1.980	-186	-10%
BP26 Handhaving	457	456	456	197	259	57%
BP29 Belastingheffing	3.436	2.857	2.857	2.858	-1	0%
BP30 Invordering	382	455	455	480	-25	-6%
BP31 Bestuur	1.773	1.743	1.743	2.736	-993	-57%
BP32 Externe communicatie	1.170	1.187	1.187	990	197	17%
BP35 Algemeen	-1.006	-1.006	-1.006	-1.006	0	0%
	11.521	10.910	10.910	11.241	-331	-3%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Financiële toelichting

Er is binnen programma 5 een overschrijding gerealiseerd van € 331.000. De overige exploitatiekosten vallen circa € 600.000 hoger uit dan begroot (grotendeels door niet voorziene bijstorting van € 1,2 miljoen aan de pensioenvoorziening). De niet beïnvloedbare indirecte kosten, doorberekende personeelslasten en de kapitaallasten vallen circa € 400.000 lager uit dan begroot. Zie de toelichting op

beleidsproducten voor de belangrijkste afwijkingen van de beïnvloedbare kosten. Afwijkingen op beleidsproductniveau die volledig worden veroorzaakt door niet beïnvloedbare kosten (kapitaallasten, indirecte kosten of doorberekende personeelslasten door urenverschrijvingen) worden niet nader toegelicht.

Toelichting beleidsproducten

Eigen plannen

Het beschikbare overige exploitatiebudget calamiteitenplannen is dit jaar niet volledig benut. Circa € 55.000 van het budget resteert. De onderbenutting van het budget wordt veroorzaakt doordat later dan verwacht is gestart met het traject *Netcentrisch werken*. De niet beïnvloedbare kosten vallen ook lager uit dan begroot.

Beheer Keurkwartet en VTH-beleid

De overschrijding van het budget binnen dit beleidsproduct wordt veroorzaakt doordat de niet-beïnvloedbare kosten hoger zijn uitgevallen dan begroot. Anderzijds is circa € 60.000 van de onderhouds- en overige diensten derden budgetten niet benut.

Vergunningen en meldingen

De verwachte opbrengst uit leges is € 100.000 lager dan begroot. De niet beïnvloedbare kosten vallen ook lager uit dan begroot waardoor per saldo een onderschrijding van het budget is gerealiseerd.

Handhaving

Op dit beleidsproduct zijn de niet beïnvloedbare kosten lager dan begroot en is circa € 40.000 minder uitgegeven aan onderzoeks- en advieskosten dan begroot.

Bestuur

In totaal is het budget met van € 993.000 overschreden. De grootste afwijkingen worden toegelicht. Door een verlaging van de rekenrente op de pensioenvoorziening van het (voormalig) bestuur heeft er een extra dotatie plaatsgevonden van € 1,2 miljoen. Deze incidentele

dotatie heeft op programma 5 een onrechtmatigheid tot gevolg. Via de vaststelling van dit jaarverslag wordt het algemeen bestuur om verschoning gevraagd. Tijdens de Voorjaarsnota 2017 komt hierdoor de meerjarige dotatie aan de pensioenvoorziening van € 200.000 te vervallen.

Door incidentele grond- en gebouwen verkopen is er € 550.000 aan onvoorziene opbrengsten gerealiseerd, waaronder de verkoop aan de Rottedijk (Bleiswijk), de Dorpsstraat (Gouderak) en IJsseldijk Noord (Ouderkerk aan den IJssel). De overige opbrengsten uit grond en water vallen circa € 150.000 lager uit dan begroot.

Externe Communicatie

In totaal is er een onderschrijding van € 197.000 gerealiseerd. Voornamelijk veroorzaakt door € 200.000 lager uitgevallen exploitatiekosten. De bijdrageregeling is grotendeels niet uitgeput omdat subsidievaststelling pas plaatsvindt na uitvoering van het werk. Ook de budgetten voor adverteren en andere marketing activiteiten zijn achtergebleven in de realisatie. Communicatie heeft ervoor gekozen om meer in te zetten in inhuur van mensen om kennis en ervaring binnen het hoogheemraad op te bouwen, dan het werk volledig uit te besteden aan de markt.

Ondersteunende producten

De kosten van de ondersteunende producten worden verdeeld over de andere producten. Ze vormen de indirecte kosten voor alle programma's.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting	Begroting	Begroting	Realisatie	Restant	Restant
	2016	VJN 2016	na wijziging		obv huidige begroting	
BP51 Centraal management	1.870	1.923	1.923	1.478	445	23%
BP52 Personeel en organisatie	1.913	1.942	1.942	1.261	680	35%
BP53 Interne voorlichting	119	122	122	121	1	1%
BP54 Algemeen-bestuurlijke en -juridische ondersteuning	613	606	606	535	71	12%
BP55 Concerncontrol en financieel beleid	2.036	2.073	2.073	2.532	-459	-22%
BP56 Informatiebeleid en automatisering	3.431	3.468	3.468	3.345	123	4%
BP57 Huisvesting	1.498	1.528	1.528	1.504	24	2%
BP58 Interne faciliteiten	1.439	1.411	1.411	1.328	83	6%
BP59 Dienstauto's en -fietsen	546	539	539	499	40	7%
	13.464	13.612	13.612	12.603	1.008	7%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Financiële toelichting

Er is binnen ondersteunende producten een onderschrijding gerealiseerd van € 1 miljoen. Voornamelijk veroorzaakt door lagere overige exploitatiekosten. Zie de toelichting op beleidsproducten voor de belangrijkste afwijkingen van de beïnvloedbare kosten. Afwijkingen op beleidsproductniveau die volledig worden veroorzaakt door niet beïnvloedbare kosten (kapitaallasten, indirecte kosten of

doorberekende personeelslasten door urenverschrijvingen) zullen niet nader worden toegelicht.

Toelichting beleidsproducten

Centraal management

De totale onderschrijding op het product is € 445.000. Voornamelijk veroorzaakt doordat de niet-beïnvloedbare kosten lager zijn dan begroot. Tevens is het innovatie- en onderzoeksbudget

van € 138.500 voor circa € 68.000 niet gerealiseerd. € 40.000 van deze onderschrijding komt door een onderzoek dat vertraging heeft opgelopen en ten laste komt van 2017.

Personeel en organisatie

Op dit beleidsproduct is sprake van een voordeel van € 680.000. Dit wordt met name veroorzaakt door niet uitgegeven werving & selectie budget, veel vacatures zijn ingevuld zonder tussenkomst van externe partijen. Daarnaast zijn er minder arbo gerelateerde- en opleidingskosten gemaakt en is het flexbudget niet volledig benut. In totaal blijft er circa € 450.000 van budget over op de genoemde budgetten. Tevens ontstaat er een voordeel door een niet-begrootte onttrekking van de voorziening spaarverlof van € 83.000. De niet beïnvloedbare kosten vallen circa € 160.000 lager uit.

Concerncontrol en financieel beleid

Het nadeel van € 459.000 wordt met name veroorzaakt door hogere niet-beïnvloedbare kosten. Noemenswaardig zijn wel de lagere afschrijvingskosten (€ 187.000). De uiteindelijke investering in het financieel systeem is lager uitgevallen. Daarnaast is de begrote investering gedragen door Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland. In eerste instantie was afgesproken dat Schieland en de Krimpenerwaard de volledige investering voor haar rekening zou nemen en zou doorbelasten aan Rijnland.

Verder zijn er twee niet begrote ontvangsten van elk € 30.000 gerealiseerd op beheersproduct subsidies. Dit zijn toegekende subsidiebedragen voor de dekking van de voorbereidingskosten van de Interreg projecten USAR en SPONGE.

Informatiebeleid en automatisering

Het product heeft € 123.000 minder gekost dan begroot. Er is een onderschrijding van € 350.000 gerealiseerd bij ICT op onderhouds- en externe advieskosten. Tevens is € 50.000 aan budget voor Geoinformatie onbenut gebleven. De doorberekende personeelslasten zijn daarentegen hoger dan begroot. Door detachering van personeel van andere waterschappen hebben we de voortgang binnen de ICT projecten kunnen behouden. Hierdoor is er in 2016 gebruik gemaakt van het inhuren van personeel. De inleen heeft meer gekost dan dat er aan vacatureruimte beschikbaar was.

Huisvesting

Naast hogere niet-beïnvloedbare kosten (€ 65.000) is er sprake van een voordeel op de overige exploitatiekosten van € 90.000. Met name de kosten met betrekking tot klein en groot bouwkundig onderhoud vallen lager uit. In 2016 is het pand aan de Maasboulevard gerenoveerd en veel werkzaamheden zijn in de renovatie van het gebouw meegenomen.

Interne faciliteiten

Dit voordeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een nadeel niet beïnvloedbare kosten en een voordeel op de overige exploitatiekosten van € 158.000. Op catering en kantoorbeheer is er op verschillende onderdelen sprake van lagere kosten, zoals bijvoorbeeld bedrijfskleding, onderhoud printers en dergelijke.

Dienstauto's en fietsen

Hoofdzakelijk wordt het voordeel van € 40.000 veroorzaakt door de verkoop van een dienstauto.

De paragrafen

In dit hoofdstuk wordt verantwoording afgelegd over hetgeen in de overeenkomstige paragrafen, behalve de kostentoe rekening, van de programmabegroting 2016 is opgenomen.:

- [Incidentele baten en lasten](#)
- [Onttrekkingen aan bestemmingsreserve](#)
- [Waterschapbelastingen](#)
- [Weerstandsvormogen](#)
- [Financiering](#)
- [Verbonden partijen](#)
- [Bedrijfsvoering](#)
- [EMU-saldo](#)
- [Investeringen](#)
- [Topinkomens](#)

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Programma	jaarrekening	incidentele lasten	incidentele baten	jaarrekening exclusief incidentele baten/lasten
Programma 1: Waterveiligheid	12.441	-	80	12.521
<i>incidentele lasten</i>				
-				
<i>incidentele baten</i>				
bijdrage pilot Ruimtelijke Instrumentarium Dijken	50			
bijdrage hoogheemraadschap Rivierenland ter compensatie van onze ureninzet in project PVO macrostabiliteit	30			
	80			
Programma 2: Oppervlakte- en grondwater	25.285	110	245	25.420
<i>incidentele lasten</i>				
correctie te hoog opgenomen nog te ontvangen bijdrage Vaarwegbeheer Provincie Zuid-Holland	110			
	110			
<i>incidentele baten</i>				
subsidie Interreg project USAR	95			
bijdrages van de gemeente Krimpenerwaard en Krimpen a/d IJssel voor uitgevoerde baggerwerkzaamheden door het hoogheemraadschap	150			
	245			

Programma 3: Afvalwaterketen en emissies	36.128	188	-	35.940
<i>incidentele lasten</i>				
Wabo leges voor Windturbine Kralingse veer betaald aan PZH	29			
voor nieuwbouw rioolgemaal Meerzicht teveel gedeclareerd.	159			
	<u>188</u>			
<i>incidentele baten</i>				
-	-			
Programma 4: Wegenbeheer	3.692	-	-	3.692
<i>incidentele lasten</i>				
-	-			
	<u>-</u>			
<i>incidentele baten</i>				
-	-			
Programma 5: Omgeving en organisatie	11.241	1.200	547	10.588
<i>incidentele lasten</i>				
extra dotatie pensioenvoorziening bestuur	1.200			
	<u>1.200</u>			
<i>incidentele baten</i>				
opbrengst uit eigendommenbeheer	547			
	<u>547</u>			
Subtotaal	88.787	1.498	872	88.205
Belastingopbrengsten	86.147-	76	517	85.706-
<i>incidentele lasten</i>				
watersysteemheffing voorgaande jaren	68			

kwijtschelding voorgaande jaren	8			
	76			
<i>incidentele baten</i>				
watersysteemheffing voorgaande jaren	417			
wegenheffing voorgaande jaren	56			
zuiveringsheffing voorgaande jaren	30			
kwijtschelding voorgaande jaren	14			
	517			
		2.640	1.574	1.389
				2.499
Waarvan ondersteunende producten		12.603	-	174
<i>incidentele lasten</i>				
-	-			
<i>incidentele baten</i>				
boekwinst verkoop diverse dienstauto's	27			
Subsidieopbrengst voorbereidingskosten Interreg	60			
Vergoeding proceskosten	8			
éénmalige onttrekking voorziening wachtgelden voormalig personeel	79			
	174			
Exploitatieresultaat programmarekening (tekort)		2.640	1.574	1.563
				2.499

Onttrekkingen aan bestemmingsreserve.

Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Waterschapsbelastingen

Belastingopbrengsten

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2016	Rekening 2016	Rekening 2015	Vershil 2016
watersysteemheffing	42.488	43.019	41.386	530
zuiveringsheffing	38.189	38.684	37.997	495
wegenheffing	4.495	4.444	4.517	-51
Totaal	85.172	86.147	83.900	975

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting

De Regionale Belasting Groep (RBG) heft en int alle waterschapsbelasting in opdracht van het hoogheemraadschap. In vergelijking met 2015 nam de totale belastingopbrengst toe met ruim € 2,2 miljoen. Dit is een toename van 2,7% ten opzichte van de jaarrekening 2015.

De totale belastingopbrengst in 2016 is circa € 1 miljoen hoger dan begroot; een verschil van 1,1 procent.

De belastingopbrengst watersysteemheffing is hoger dan begroot. Dit positief resultaat is vooral het gevolg van hogere belastingopbrengsten in de categorieën 'gebouwd' (€ 238.000) en 'wegen ongebouwd' (€ 81.000), terwijl de categorie 'ongebouwd' lagere opbrengsten kent dan begroot (€ 118.000).

De belastingopbrengst zuiveringsheffing is hoger dan begroot. Dit positieve resultaat volgt met name uit hogere opbrengsten binnen de categorie 'huishoudens' (€ 231.000).

De belastingopbrengst wegen is conform begroting gerealiseerd.

De belastingopbrengsten voorgaande jaren vallen circa € 400.000 hoger uit. Dit voordeel komt door een hogere opbrengst in de categorie 'gebouwd' van de watersysteemheffing (€ 400.000). De RBG voert ieder jaar een bestandoptimalisatie uit. Dit leidt tot een verbeterde basisadministratie, waardoor meer belastingopbrengsten worden gerealiseerd. Gemeenten leveren in 2016 objecten aan die al in 2014-2015 zijn opgeleverd. Door deze groei stijgt de opbrengst zowel voor het lopend jaar als de oude jaren (opgelegd voorgaande jaren).

Kwijtschelding en oninbaar

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2016	Rekening 2016	Rekening 2015	Verschil 2016
Kwijtschelding	4.989	4.900	5.246	90
Oninbaar (dotatie voorziening)	934	879	965	55
Totaal	5.923	5.779	6.211	145

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting

Kwijtschelding: In 2016 is circa € 90.000 minder kwijtgescholden dan begroot. Dat is € 347.000 minder dan vorig jaar en daarmee een daling van 6,6%.

Oninbaar: In 2016 was € 879.000 oninbaar. Aan de voorziening voor dubieuze debiteuren is € 526.000 toegevoegd. Het totaal komt daarmee op € 2,9 miljoen. De belangrijkste redenen voor oninbaarheid zijn faillissementen, schuldsaneringen en belastingschuldigen waarvan geen woon- of verblijfplaats bekend is.

Weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om (financiële) tegenvallers op te kunnen vangen. Bij het hoogheemraadschap bestaat dit uit de algemene reserves en de onbenutte belastingcapaciteit.

Algemene reserves hebben geen specifieke bestemming en fungeren als 'weerstandvermogen' van een organisatie. De algemene reserves dienen in eerste instantie om eventuele toekomstige algemene financiële tegenvallers te kunnen opvangen. Ze bestaan uit de volgende bodemreserves:

Watersysteembeheer	€ 2.500.000
Zuiveringsbeheer	€ 2.000.000
Wegenbeheer	€ 500.000
Totaal	€ 5.000.000

Voor mogelijke risico's wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen (1.1.6) en naar de risico's vermeld bij de niet uit de balans blijkende verplichtingen als het juridische procedures betreft. Omdat het hoogheemraadschap door de onbenutte belastingcapaciteit relatief eenvoudig middelen kan aantrekken is er in theorie een onbeperkte weerstandscapaciteit. Uit oogpunt van de benodigde weerstandscapaciteit zijn omvangrijke algemene reserves - naast de tariefegalisatiereserves - dan ook niet noodzakelijk. Wel kan het wenselijk zijn om naast de tariefegalisatiereserves nog enige algemene reserves aan te houden voor het opvangen van eventuele tegenvallers worden. Dit geeft extra ruimte om tariefschommelingen te voorkomen. Op grond van bovengenoemde omstandigheden kan geconcludeerd worden dat het weerstandsvermogen van het hoogheemraadschap voldoende is. Er is daarom geen aanleiding om de huidige bodemreserves te vergroten.

Financiering.

Renteontwikkeling

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in 2016 de 'main refinancing operations' (herfinancieringsrente) gewijzigd naar 0,00 procent. Kort geld blijft dus een goedkope financieringsbron. Op de kapitaalmarkt was ook sprake van een tarievendaling.

In 2016 kwam de gemiddelde rente kort geld uit op 0,10 procent, conform de voorjaarsnota. Conform de voorjaarsnota wordt in de jaarrekening voor de rente op het eigen vermogen 3,0 procent aangehouden. Het percentage van de toegerekende rentelasten aan de exploitatie kwam uit op 2,30 procent. De voorjaarsnota ging uit van 2,48 procent.

Financieringsbehoefte

Bedragen x € 1.000

2016	
Afname vaste activa (afschrijving)	16.834-
Aflossingen leningen u/g	2.900-
Netto investeringen	26.165
Aflossingen leningen o/g	15.134
Mutaties reserves en voorzieningen	2.820-
Financieringsbehoefte	18.745

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

In het verslagjaar is een geldlening aangetrokken van in totaal € 20 miljoen tegen een rente van gemiddeld 0,844 procent met een looptijd van 25 jaar. Ook zijn er drie kasgeldleningen aangetrokken van in totaal € 20 miljoen tegen negatieve rente (-0,26, -0,20, -0,22 procent) met looptijden van twee tot vier maanden. In de voorjaarsnota 2016 is rekening gehouden met een totaal van € 15 miljoen aan langlopende geldleningen.

Toetsing kasgeldlimiet

Omdat de rente op de geldmarkt lager is dan de rente op de kapitaalmarkt tracht het hoogheemraadschap een zo groot mogelijk

deel van de financieringsbehoefte te dekken met het rekening-courantkrediet of kasgeldleningen. Echter op grond van de Wet Fido is voor waterschappen het maximumbedrag voor het aantrekken van kort geld bepaald op 23 procent van het begrotingstotaal. Voor 2016 is de kasgeldlimiet op € 23,1 miljoen vastgesteld.

In het verslagjaar werd de kasgeldlimiet twee kwartalen opeenvolgend overschreden in het tweede en derde kwartaal. De overschrijdingen bedroegen in het tweede kwartaal € 1 miljoen en in het derde kwartaal € 22.000. De onderschrijdingen bedroegen in het eerste kwartaal € 1,4 miljoen en in het vierde kwartaal € 11,9 miljoen.

Schatkistbankieren

Sinds 2014 moeten de waterschappen middelen die zij tijdelijk niet voor hun publieke taken nodig hebben, en voor zover die het drempelbedrag te boven gaan, in de schatkist aanhouden.

Voor het hoogheemraadschap is het drempelbedrag vastgesteld op € 752.775 (0,75 procent van € 100,3 miljoen). In 2016 bleef het hoogheemraadschap onder dit drempelbedrag. Er zijn dus geen middelen in de schatkist aangehouden.

Toetsing rente/risiconorm

De rente/risiconorm bindt de looptijd van leningen aan een minimum. De wet Fido is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het waterschap aan het begin van het jaar. In de 'Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden' is dit percentage voor de waterschappen vastgesteld op 30 procent. Voor het hoogheemraadschap is de maximale rente/risiconorm berekend op € 29,9 miljoen (30 procent van € 99,8 miljoen). In 2016 bedroegen de verplichte aflossingen € 14,3 miljoen en waren er geen leningen

met renteherziening in portefeuille. Daar bleef het hoogheemraadschap ruimschoots onder de rente/risiconorm

Kengetallen	2016	2015
Solvabiliteit (eigen vermogen in percentage van het totaal vermogen)	13%	14%
Liquiditeit (Kortlopende vorderingen en geldmiddelen in percentage van de schulden op korte termijn)	50%	56%
Schuldratio (netto schuld in percentage van de totale baten)	2,03	2,01

De liquiditeit geeft aan in hoeverre het hoogheemraadschap in staat is om kortlopende schulden te voldoen. De solvabiliteit geeft dit aan voor de langlopende schulden. De schuldratio is iets toegenomen doordat de netto investeringen hoger zijn dan de afschrijvingen.

Verbonden partijen.

Vanuit publiek belang gaat het hoogheemraadschap banden aan met derde partijen, verbonden partijen genoemd. Het doel hiervan is om een publieke taak uit te voeren. Het hoogheemraadschap heeft bij deze verbintenis een financieel en een bestuurlijk belang. Met het vaststellen van de nota verbonden partijen (vv 27 maart 2013) scheidt de verenigde vergadering als algemeen bestuur van het hoogheemraadschap een kader voor het aangaan, besturen en evalueren van verbonden partijen en deelnemingen. In de bijlage van dit jaarverslag staat een uitgebreid overzicht van de ontwikkelingen bij elke verbonden partij. Onderstaand een overzicht van de verbonden partijen met een korte toelichting.

1. Stichting Beheer Registergoederen Schieland

De stichting beheert en exploiteert installaties die door het hoogheemraadschap installaties zijn overgedragen of in gebruik zijn gegeven. En alles wat daarmee rechtstreeks of zijdelings verband houdt of bevorderlijk kan zijn in de ruimste zin van het woord.

2. Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

De NWB is een vooraanstaande financiële dienstverlener voor de overheidssector. De bank arrangeert kort- en langlopende kredieten voor gemeenten, provincies, instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu. De NWB financiert haar activiteiten op de internationale geld- en kapitaalmarkten op basis van haar vermogenspositie en triple-A-rating van Moody's en AA+rating van Standard & Poor's.

3. Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)

Het Waterschapshuis heeft de taak om samenwerking tussen ICT en waterschappen te bevorderen. Onder begeleiding van Het

Waterschapshuis spannen de waterschappen zich in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening te verbeteren. Daarnaast streeft het HWH naar een aanzienlijke kostenbesparing op alle ICT-uitgaven. HWH ondergaat een transitie naar een flexibeler personeelsbestand c.q. kostenstructuur (HWH 2.0). Het hoogheemraadschap volgt dit verbeterproces binnen HWH nauwlettend.

4. Gemeenschappelijke regeling de Regionale Belasting Groep

De Regionale Belasting Groep heft en int sinds 2010 belastingen voor de deelnemende lokale overheden, het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, het hoogheemraadschap van Delfland en de gemeenten Delft, Vlaardingen en Schiedam.

5. Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (GR)

De GR behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende waterschappen rond de bewerking en verwerking van slib en residuen en de gezamenlijke ontwikkelingen in de afvalketen. De kerntaak van de GR is het gezamenlijk behartigen van het aandeelhouderschap in de HVC Groep en het afstemmen van de activiteiten die met of door HVC voor de deelnemende waterschappen worden uitgevoerd. De GR oefent een actief aandeelhouderschap uit om namens de deelnemende waterschappen een nauwe betrokkenheid bij ontwikkelingen en innovatie in afval- en slibverwerking te borgen. Zeggenschap binnen HVC is niet alleen direct gebonden aan het aandeelhouderspercentage in HVC, maar vooral aan de invulling daarvan. In dat kader wordt geparticipeerd in de Raad van Commissarissen van HVC en maken vertegenwoordigers van de waterschappen deel uit van zowel het bestuurlijk Innovatieplatform als het ambtelijk Kennisplatform van HVC.

6. Gemeenschappelijke regeling AQUON

Het doel van de gemeenschappelijke regeling AQUON is om op het gebied van laboratoriumactiviteiten te komen tot kennisdeling en kennisontwikkeling, vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.

7. Unie van Waterschappen

De Unie van Waterschappen treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de Rijksoverheid en andere overheidsgerelateerde organisaties, zoals de VNG.

Resultaat: De doelstellingen, prestaties en resultaten van de verbonden partijen geven - met uitzondering van de Unie van Waterschappen en de gemeenschappelijke regeling AQUON - geen aanleiding tot verdere opmerkingen.

Bedrijfsvoering

Audit

Op basis van 'artikel 109a Waterschapswet' en de Verordening 'Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Schieland en de Krimpenerwaard' heeft het college de verplichting om periodiek onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid. Het college heeft bij de programmabegroting 2016 aangegeven onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het heffen van precariobelasting. Het onderzoek

is in de afrondende fase en wordt ter kennisgeving aan de verenigde vergadering van juni 2017 aangeboden.

Personeel en Organisatie

In 2016 is het bedrijfsplan opgesteld. Eén van de vijf ambities is goed werkgeverschap. In april is er een medewerkersonderzoek uitgevoerd (score werkplezier een 7,3). De resultaten zijn binnen de teams besproken en er zijn afspraken gemaakt over welke zaken te behouden en welke te verbeteren.

We hebben fase 1 en fase 2 van het programma Nieuwe Werkstijl afgerond. Fase 2 was gericht op zowel de tweede verhuizing als de realisatie van de definitieve huisvesting. Ook hebben we in deze fase weer aandacht besteed aan het activiteitgericht werken. Dit hebben we gedaan door onder andere de workshop planmatig werken te organiseren en aandacht aan dit programma te besteden tijdens de breed managementoverleggen.

In 2016 zijn er concrete stappen gezet in het verder vormgeven en borgen van strategisch personeelsplanning in zowel de formele gesprekscyclus als de planning- en controlcyclus. Daarnaast is de evaluatie van het nieuwe functiehuis afgerond.

Per 1 januari 2016 is de samenvoeging van de financiële administratie van het hoogheemraadschap van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard gerealiseerd.

Personeelsverloop en vacatures	Instroom	45
	Doorstroom	16
	Uitstroom	14
	Vacatures	38

Ziekteverzuim	ZVP	ZMF
	4.02%	1.52

- *Instroom: is inclusief de nieuwe collega's van FA die vanuit Rijnland in verband met de samenvoeging bij ons in dienst zijn gekomen.*

Informatieveiligheid en bedrijfscontinuïteit

In 2016 is de intensieve voorbereidingsperiode succesvol afgerond zodat 1 januari 2017 de nieuwe gezamenlijke organisatorische eenheid voor I&A van Rijnland en het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) is gerealiseerd. Met de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst op 15 december 2016 door Gerard Doornbos en Toon van der Klugt (HHSK) is de samenwerking bekrachtigd. In 2016 is na positief advies van de Bijzondere Ondernemingsraad het plaatsingsproces voor de medewerkers doorlopen. Alle medewerkers zijn geplaatst op een functie in de nieuwe teams die ingebed zijn in de organisatie van Rijnland. Een tiental medewerkers van HHSK is zodoende in dienst gekomen bij Rijnland. In de komende jaren zal er nog aan gewerkt worden om de werkzaamheden voor beide waterschappen verder te integreren om de samenwerking optimaal te laten renderen.

De twee waterschappen geven gezamenlijk sturing aan de werkzaamheden van de gezamenlijke I&A-organisatie door middel van de gezamenlijke i-raad. In de i-raad wordt vanuit een gezamenlijke architectuur en de I&A-visie gestuurd op het projectportfolio en de omvang en kwaliteit van het reguliere werk. Hierbij wordt tevens het juiste niveau van informatiebeveiliging bewaakt.

Op het gebied van informatiebeveiliging is de risico-analyse op basis van de landelijke Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen leidend. Door het nemen van een groot aantal maatregelen in een projectmatige aanpak zijn de hoge risico's op het gebied van informatiebeveiliging teruggedrongen naar middelhoog risiconiveau. De informatiebeveiligingsorganisatie is ingericht en begin 2017 wordt het project afgerond, waarmee de verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging in de lijnorganisatie is verankerd.

EMU-saldo

Het wetsvoorstel Houdbare overheidsfinanciën (Hof) is op 23 april 2013 door de Tweede Kamer aangenomen. Deze wet bepaalt dat het Rijk en de decentrale overheden, dus ook de waterschappen, een gelijkwaardige inspanning leveren ten aanzien van de Europese begrotingseisen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact. Het EMU-tekort van de decentrale overheden moet dalen tot 0,2% van het bbp in 2017. De decentrale overheden hebben aangegeven over meer investeringsruimte te moeten beschikken in verband met de uitvoering van wettelijke taken en het nakomen van (inter-)nationale verplichtingen. Het kabinet is de decentrale overheden hierin

tegemoetgekomen door bij het sluiten van het 'Financieel Akkoord 2013' in te stemmen met een bijgesteld 'saldopad' van -0,5% in 2014 en 2015. In de jaren daarna zou het verder moeten worden afgebouwd tot -0,4% in 2016 en -0,3% in 2017. Het financieel akkoord is in 2015 geëvalueerd en de afspraken zijn herbevestigd: in 2016 mogen de decentrale overheden samen een ruimte van maximaal 0,4% in het landelijke EMU-tekort innemen. Ook is besloten dat er voor 2016 geen verdeling van de 0,4% over gemeenten, provincies en waterschappen komt. Toch heeft de Unie van Waterschappen een berekening gemaakt voor de individuele referentiewaarden van de waterschappen. De EMU-referentiewaarde van het hoogheemraadschap in 2016 bedraagt € 14,6 miljoen negatief. Dit is bepaald door de Unie van Waterschappen

Uit onderstaand overzicht blijkt dat het werkelijke EMU-saldo over 2016 uitkomt op een tekort van € 10,9 miljoen. De referentiewaarde voor 2016 bedroeg € 14,6 miljoen negatief. De huidige saldo is dus € 3,7 miljoen lager dan de referentiewaarde en is € 10,3 miljoen lager dan geprognostiseerd in de voorjaarsnota van 2016 (VJN 2016). Dit verschil komt vooral doordat de werkelijke investeringssubsidies, de bruto investeringsuitgaven en de betalingen van de voorziening lager zijn dan begroot.

EMU-Saldo

bedragen X € 1.000

	Begroting 2016	VJN 2016	Rekening 2016	Rekening 2015
1 EMU-exploitatiesaldo	3.827-	2.830-	2.640-	3.803-
2 Invloed investeringen				
-/- bruto-investeringsuitgaven	39.238	34.638	29.183	43.485
+ investeringssubsidies	32.374	20.745	3.018	25.774
+ verkoop materiële - en immateriële activa	-	-	-	13
+ afschrijvingen	17.420	17.003	16.834	17.316
3 Invloed voorzieningen				
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	2.930	2.930	1.422	3.372
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-	-	82	804
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	2.930	3.945	357	2.934
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	-	-	-	-
4 Deelnemingen en aandelen				
-/- boekwinst	-	-	-	-
+ boekverlies	-	-	-	-
EMU-saldo	6.729	735-	10.988-	4.551-

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Investerings

Af te sluiten investeringen

Project-nummer	Omschrijving subproject	Krediet	Realisatie	Saldo
07.00054/001	bijdrage. verbeteren gescheiden rioolstort. R'dam Centraal Station	450	450	0
07.00095/001	Nazorg Reg. Lansingh	355	76	279
07.00108/001	Rioleringsinfo systeem	127	93	34
07.00111/001	AquaReUse	1.769	1.733	36
07.00111/001	AquaReUse opbrengsten	-1.511	-1.530	19
07.00172/001	Aanleg brug(gen) in Lage Bergse Bos/Hoge Bergse Bos	527	478	49
07.00215/001	Duurzaam veilig BAS	500	307	193
07.00295/001	Bijdrage afkoppelen 2013-2014	150	131	19
07.00372/001	Hoofdwatergang Cyclamenweg	2.302	2.239	62
07.00393/001	Uitvoeren. MJA3 maatregels. 2014-2016	250	216	34
07.00400/001	Krediet algemeen aanleg natuur vriendelijke oevers	259	218	41
07.00445/001	Programmamanagement. Wateropgave 2015	535	531	4
07.00753/001	Perceelsbruggen en kadebruggen - Brug Slingerkade	33	33	0
07.00753/001	Brug Slingerkade opbrengsten	-17	-17	0
07.00757/001	Wegbug Bilwijkerweg (5.16)	123	123	0
07.00757/001	Wegbug Bilwijkerweg (5.16) opbrengsten	-62	-62	0
07.00762/001	Wegbug Ringvaart-Stolwijkse boezem	162	162	0
07.00762/001	Wegbug Ringvaart-Stolwijkse boezem opbrengsten	-82	-82	0
07.00763/001	Wegbug Stolwijk (7.2)	177	177	0
07.00763/001	Wegbug Stolwijk (7.2) opbrengsten	-89	-89	0
07.00766/001	Overige Watergangen (7.6)	356	356	0
07.00766/001	Overige Watergangen (7.6) opbrengsten	-178	-178	0
07.00773/001	ophogen wegen agv peilopzet (10.1)	238	238	0
07.00774/001	Perceelbruggen natuur 5 bruggen Den Hoek	70	70	0
07.00774/001	5 bruggen Den Hoek opbrengsten	-35	-35	0
07.00845/001	Materieel afd. Waterkeringen en wegen 2014	328	326	2
07.00873/001	Bijdrage aan gemeente Capelle tbv vervangen. duikers	188	187	1

07.00885/001	Renovatie kunstwerken 2013	265	265	0
07.00885/010	Revisie Dieselmotoren Abraham. Kroes	84	84	0
07.00891/001	Regionale waterkering BLE044/BLE045 Lange vaart	155	147	8
07.00927/001	Terugslagklep inlaat	48	27	21
07.00934/001	Renoveren inlaat Noordeinde	88	30	58
07.00960/001	Bijdrage rioolgemaal Rotterdam 2014	580	401	179
07.00967/001	Vervangen. financieel systeem. '14-'15	200	80	120
07.00975/018	Renovatie kunstwerken 2014 -Abraham Kroes revisie dieselstraat	159	159	0
07.00984/001	Subsidies NVO	157	67	90
07.00985/001	Ringvaart fase 3 (niet subsidiabel.)	500	125	375
07.01005/001	financiële. bijdrage. duiker Overschie	471	471	0
07.01059/013	Renovatie kunstwerken 2015 - Duiker fietspad	35	35	0
07.01070/001	Vervanging wegbruggen in 2015	537	537	0
07.01084/001	Inlaatvoorziening. Tweemanspolder-Zuid	105	113	-8
07.01087/001	Regionale waterkering BLE025 De Kooij	150	148	2
07.01184/010	Renovatie kunstwerken 2016 800 xA De Kooi	27	27	0
07.01184/017	Renovatie kunstwerken 2016 Abraham. Kroes kabels	29	29	0
07.01185/001	Wateroverlast. opgave. Personele lasten. 2016	60	63	-3
07.01186/001	Vervangen transportstelsels onvoorzien 2016	100	48	52
	Deelactiveringen			
07.00024/001	Dijkversterking BAS	4.500	1.074	3.426
07.00033/001	Dijkversterking Krimpen	700	418	282
07.00090/001	Rioolgemaal+Persleiding Triangel	937	937	0
07.00334/001	gemaal Westergouwe	1.279	1.279	0
07.00712/001	Programma. management WGPK	722	722	0
07.00836/001	Renovatie. kantoor Maasboulevard	5.325	5.325	0
		24.138	18.763	5.375

In totaal worden er 39 investeringskredieten en drie opbrengstenkredieten afgesloten, het saldo dat geactiveerd bedraagt € 18,8 miljoen. Ten opzichte van de oorspronkelijke ramingen wordt het totaal onderschreden met circa € 5,4 miljoen (22%). Dit wordt vooral veroorzaakt door Ringvaart fase 3, nazorgproject rioolgemaal Lansingh en de deelactivering van investering dijkversterking BAS.

Bruto investeringen

Bedragen x € 1.000

	Krediet	Realisatie	Saldo
Totaal alle investeringen	280,3	194,9	85,4

Van het totale gevoteerde krediet van € 280,3 miljoen resteert per 31 december 2016 nog € 85,4 miljoen. Het totaal van de gevoteerde investeringskredieten die wordt afgesloten bedraagt € 18,8 miljoen.

Gerealiseerde uitgaven ten opzichte van de planning per programma 2016

In de onderstaande tabel de gevoteerde kredieten, gerealiseerde uitgaven, het uitgavenpatroon 2016 en stand Programmabegroting 2016 van de in 2016 lopende projecten per programma.

Bedragen x € 1.000

Programma	Gevoteerd krediet	Totale realisatie	% realisatie t.o.v. krediet	Uitgavenpatronen PB2016	Realisatie huidig jaar	Realisatie % huidig jaar
1 Waterveiligheid	183.115	143.538	78%	15.372	16.909	110,0%
2 Oppervlakte en grondwater	59.182	27.444	46%	12.028	8.296	69,0%
3 Afvalwaterketen	19.742	10.577	54%	4.540	3.165	69,7%
4 Wegenbeheer	6.977	4.455	64%	5.151	2.914	56,6%
5 Omgeving en organisatie *	11.261	8.868	79%	6.507	5.404	83,0%
Totaal	280.276	194.883	70%	43.598	36.688	84%

Afrondingsverschillen zijn mogelijk.

*(Incl. ondersteunde producten)

Toelichting per programma

Programma 1

De investeringsuitgaven van 2016 ten opzichte van de programmabegroting 2016 zijn voor 110% gerealiseerd. De uitgaven wijken per saldo +/- 1 miljoen af met de begroting.

De hoofdoorzaak van deze hogere uitgaven zijn de dijkversterkingsprojecten Krimpen en Capelle-Moordrecht. Het project Krimpen toont een overschrijding in de uitgaven waarover uw vergadering reeds uitvoerig is geïnformeerd. Deze overschrijding is de oorzaak van grote technische wijzigingen in het project, onvoorziene omstandigheden en extra werk om de diverse stakeholders tegemoet te komen. Bij de dijkversterking Capelle Moordrecht komen deze hogere uitgaven doordat het project sneller is verlopen en daardoor een groot deel van de geplande uitgaven voor 2017 reeds in 2016 zijn uitgegeven. Bij de dijkversterking Bergambacht-Ammerstol-Schoonhoven is er een sprake van een dreigend juridisch geschil met de aannemer waardoor de uitgaven stagneren.

Op de overige projecten, onder andere de regionale waterkering Prinses Beatrixstraat lopen de uitgaven achter op de oorspronkelijk geraamde uitgaven als gevolg van extra gesprekken met de belanghebbenden. Dit heeft meer tijd gekost van gepland..

Programma 2

Het percentage gerealiseerde uitgaven ten opzichte van het uitgavenpatroon uit de programmabegroting 2016 is 69%. De bouw van het gemaal Bergweg-Zuid heeft enkele maanden vertraging opgelopen door de noodzakelijke afstemming met de aan te leggen nieuwe rijksweg A16 - Rotterdam waardoor er ruim € 2.000.000

minder is gerealiseerd dan het uitgavepatroon dat was begroot (zie tevens toelichting TOP-projecten. Ook de vertraging in het project gemaal 4^e tocht zorgt ervoor dat de realisatie € 1,7 miljoen lager uitvalt dan begroot. Op de renovatie kunstwerkkredieten is circa € 775.000 gerealiseerd terwijl € 1,2 miljoen was begroot. Voornaamste reden is dat de renovatie stuw derde tocht te Bleiswijk is vertraagd door omgevingsweerstand.

Programma 3

Het percentage gerealiseerde uitgaven ten opzichte van het uitgavenpatroon uit de programmabegroting 2016 is 70%. Het lagere uitgavenpatroon wordt met name veroorzaakt doordat enkele gemeentelijke projecten waaraan het hoogheemraadschap in 2016 zou bijdragen nog niet in uitvoering zijn gegaan (riool-eindgemaal Rivium € 730.000) of de uitgaven aanzienlijk lager zijn geweest (bijdragen afkoppelen verhard oppervlak circa € 200.000 lager dan uitgavenpatroon). Daarnaast is de uitvoering van de renovatie van de awzi Haastrecht (uitgavenpatroon PB 2016 € 400.000) vertraagd en zal de uitvoering pas in 2017 plaatsvinden.

Programma 4

Het uitgavenpatroon 2016 loopt circa € 2 miljoen achter ten opzichte van de PB 2016 en is 57%. Dit is beter dan de afgelopen jaren het geval is geweest. Deze verbetering is een gevolg van de ingezette verbeterstappen mede naar aanleiding van de bestuurlijke audit regionale waterkeringen van medio 2016

De hoofdoorzaak van de lagere uitgave is gelegen in het project Reconstructie Opweg Schoonhoven en Broekselaantje. De uitvoering is vertraagd en vindt in 2017 plaats. Met name het vooronderzoek dat

moest worden gedaan voordat de exacte scope van het project kon worden bepaald kostte meer tijd dan gepland. Het effect hiervan is een onderschrijding van € 1,1 miljoen. Deze kosten zullen in 2017 worden uitgegeven.

Bij de polderwegen projecten, Beijerweg en Westeinde is er om financiële redenen gekozen voor levensduur verlengend onderhoud in plaats van reconstructie. Hierdoor is een financieel voordeel ontstaan van totaal € 900.000

Programma 5 (en ondersteunende producten)

De realisatie is uitgekomen op 83% van het begrote uitgavenpatroon 2016.

De grootste uitgaven hebben plaatsgevonden in het kader van de renovatie van het kantoor aan de Maasboulevard. Het begrootte bestedingspatroon voor het jaar 2016 was € 4,9 miljoen. De realisatie is uitgekomen op € 4,1 miljoen.

De renovatiewerkzaamheden van het kantoor zijn inmiddels opgeleverd en het project zal na de administratieve afwikkeling worden afgesloten. Ook het project vervanging van het meubilair is in 2016 opgeleverd en zal na de oplevering van de restpunten naar verwachting in het eerste kwartaal van 2017 worden afgesloten.

Jaarrekening 2016

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met het gestelde in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. De opgenomen bedragen luiden in euro's.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vergelijkende cijfers

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van de het voorgaande jaar.

Schattingen door het management

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het management van de entiteit zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het

management schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste een inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

De in deze jaarrekening opgenomen schattingen hebben vooral, maar niet uitsluitend, betrekking op:

- De levensduur en restwaarde van vaste activa;
- De voorziening voor oninbaarheid van de vorderingen (reguliere vorderingen en belastingvorderingen);
- DE omvang van de benodigde voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met subsidies, bijdragen en de cumulatieve afschrijvingen.

Immateriële vaste activa	Aantal jaar afschrijving
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5
Verkiezingen	4

Materiële vaste activa

De materiele vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. Eventuele bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs voor zover voldoende zekerheid bestaat over de toekenning hiervan.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Er wordt in beginsel geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf de eerste maand volgend op de maand waarin het activum in gebruik is genomen. De economische levensduur en de afschrijvingsmethode zijn vastgelegd in de Nota Afschrijvingsbeleid en worden periodiek opnieuw beoordeeld. Tevens vindt jaarlijks de beoordelen van (indicaties van) eventuele bijzondere waardeverminderingen plaats.

Aan bouwprojecten met een doorlooptijd van minimaal een jaar wordt gedurende de vervaardiging van het actief rente toegerekend aan de vervaardigingsprijs. Op gronden wordt niet afgeschreven.

De kosten van onderhoud aan de vaste activa worden in het exploitatieresultaat opgenomen in het jaar waarin deze zich voordoen. Er wordt voor de kosten van onderhoud derhalve geen voorziening gevormd.

Materiële vaste activa	Aantal jaar afschrijving
<i>Gronden</i>	
Gronden	0
Terreinen	15
<i>Vervoermiddelen</i>	
Voertuigen	7

Machines, apparaten en werktuigen	
Machines en vaartuigen	8
Overig materieel	5
Bedrijfsgebouwen	
Kantoorgebouwen en centrale werkplaatsen	40
Veiligheidsvoorzieningen en inventaris	10
Mechanische- / elektrisch onderdelen	15
Woonruimten	
Dienstwoningen	40
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Primaire waterkeringen	25-40
Overige waterkeringen	10-30
Bouwkundige voorzieningen	40
Mechanische- / elektrotechnische voorzieningen	15
Kunstwerken waterkering	25-30
Watergangen	40
Kunstwerken waterbeheersing	40
Saneringswerkzaamheden waterbodems	40
Gemalen: bouwkundig	40
Gemalen: mechanisch-elektrisch	15
Gemalen: elektrisch	10
Transportsystemen	40
Afvalwaterzuiveringsinstallaties: bouwkundig	40
Afvalwaterzuiveringsinstallaties: mechanisch-elektrisch	15
Afvalwaterzuiveringsinstallaties: elektrisch	10
Rioolgemalen: bouwkundig	40
Rioolgemalen: mechanisch-elektrisch	15

Rioolgemalen: elektrisch	10
Slibverwerkingsinstallaties: bouwkundig	40
Slibverwerkingsinstallaties: mechanisch-elektrisch	15
Slibverwerkingsinstallaties: elektrisch	10
Reconstructiewerkzaamheden wegen	20
Wegbruggen	40
Overige bruggen	30
Vaarwegen en havens	
Vaarwegen en havens	40
Overige materiële vaste activa	
Hardware	5
Software	6

Toelichting:

Voor investeringen die als materiële vaste activa worden aangemerkt is de gebruiksduur van een investering leidend voor de afschrijvingstermijn. Niet voor iedere categorie is één afschrijvingstermijn te hanteren, met name voor uitgaven aan waterkeringen zijn de omstandigheden van een investering bepalend voor de afschrijvingstermijn. Bij sommige categorieën is daarom niet één termijn genoemd maar staan een minimum- en maximumtermijn aangegeven.

De toegepaste afschrijvingsmethoden zijn lineair.

Financiële vaste activa

De kapitaalbelangen, niet zijnde deelnemingen en aandelen, met een duurzaam karakter worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Deelnemingen en aandelen zijn gewaardeerd tegen de historische aanschafprijs.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijke geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van gemiddelde uitkomsten vanuit het verleden.

De reserves en voorzieningen worden in drie groepsindelingen onderscheiden:

- Algemene reserves
- Bestemmingsreserves
- Voorzieningen

Algemene reserves

De algemene reserves fungeren als algemeen weerstandvermogen en hebben geen specifieke bestemming. De algemene reserves dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen. Ze bestaan uit drie bodemreserves voor het watersysteembeheer, zuiveringbeheer en wegenbeheer.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn afgezonderde delen van het eigen vermogen die, in tegenstelling tot de algemene reserves, een vooraf bepaalde bestemming hebben. De bestemmingsreserves bestaan uit:

- Drie tariefegalisatiereserves voor de beheerstaken watersysteem-, zuiverings- en wegenbeheer;

- Afkoopsommen erfpachten;
- Subsidie slibverbrandingsinstallatie;
- Reserve-egalitatie Cross Border Lease (CBL).

Tariefegalisatiereserves

De tariefegalisatiereserves zijn bedoeld om hevige fluctuaties in de tarieven zo veel mogelijk op te vangen. Van jaar tot jaar wordt het verloop van de tariefegalisatiereserves getoetst aan het kostenverloop uit de meerjarenbegroting.

Afkoopsommen erfpachten

De mogelijkheid bestaat om erfpachten voor een periode van twintig tot vijftig jaar af te kopen. Het afkopen van erfpachten is een voortdurend proces, waarbij de ontvangsten jaarlijks wisselen. Het bedrag aan erfpachtcanons dat hierdoor niet wordt ontvangen, wordt jaarlijks - na resultaatbestemming - gecompenseerd door een toevoeging aan de tariefegalisatiereserve watersysteembeheer.

Subsidie slibverbrandingsinstallatie

In de periode van 1992 tot en met 1997 ontving het hoogheemraadschap subsidie voor de bouw van de slibverbrandingsinstallatie tot een totaalbedrag van € 4,5 miljoen. De bijdrage vanuit de reserve is gerelateerd aan de totale afschrijvingsduur van de slibverbrandingsinstallatie van 25 jaar, zoals deze door DRSH Zuiverings-slib nv wordt gehanteerd. Deze bijdrage wordt na resultaatbestemming toegevoegd aan de tariefegalisatiereserve zuiveringbeheer.

Reserve-egalitatie Cross Border Lease (CBL)

De functie van deze reserve is het afstemmen van kosten en baten van deze constructie. Bijkomend effect is dat deze reserve in zekere mate bijdraagt aan risicodekking. Jaarlijks valt een deel van dit reserve vrij en wordt, na resultaatbestemming, toegevoegd aan de tariefegalitatie-reserve zuiveringenbeheer.

Schulden

De schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde van de betreffende schuld. Voor de rubricering van de schulden is het onderscheidend kenmerk tussen een langlopende schuld een kortlopende schuld gebaseerd op de rentetypische looptijd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gerekend tot het vreemd vermogen en worden gevoed door dotaties ten laste van de exploitatie. Bij voorzieningen gaat het om onzekere verplichtingen, die in de toekomstige jaren onregelmatig gespreid zijn. De voorzieningen zijn tegen nominale en contante waarde opgenomen.

Voorziening arbeidgerelateerde verplichtingen

Pensioenvoorzieningen bestuur

Deze voorziening is gevormd door een jaarlijkse dotatie ten laste van de exploitatie om (in de toekomst) pensioen uit te keren aan gepensioneerde hoogheemraden of om aan de verplichting van waardeoverdracht te kunnen voldoen. Ook wordt jaarlijks de hoogte van deze voorziening aan de hand van recente actuariële berekeningen getoetst en als contante waarde opgenomen.

Voorziening wachtgeldverplichtingen

Deze voorziening is gevormd om (in de toekomst) wachtgeld uit te keren aan voormalige bestuursleden en personeel. Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening getoetst aan de hand van recente actuariële berekeningen en volgens nominale waarde opgenomen.

Voorziening spaarverlof

Deze voorziening is in 2013 gevormd door de opbrengst van gekochte verlofdagen van personeel en dient om (in de toekomst) bij opname van deze verlofdagen de inhuur van menskracht te financieren en is als nominale waarde opgenomen.

Resultaatbepaling

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. In afwijking hiervan worden de ontvangen dividenden toegekend aan het jaar waarin ze ontvangen worden. Nog te ontvangen subsidies worden pas verantwoord wanneer harde toezeggingen ontvangen zijn en deze bedragen ook daadwerkelijk ontvangen gaan worden.

Exploitatierекeningen

In dit hoofdstuk worden de Exploitatierекening naar kosten- en opbrengstsoorten en de Exploitatierекening naar programma's en kostendragers

Exploitatierекening naar kosten- en opbrengstsoorten

Bedragen x €
1.000

Nr.	Omschrijving	Begroting 2016		Rekening 2016	Rekening 2015
		primair	na wijziging		
	Lasten				
2.1	Rente en afschrijvingen	24.213	23.750	23.488	24.496
2.2	Personeelslasten	26.370	26.651	26.510	25.520
2.3	Goederen en diensten van derden	38.947	41.491	41.687	37.319
2.4	Bijdragen aan derden	7.909	7.698	7.542	7.704
2.5	Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	2.930	300	1.422	3.372
	Totaal lasten	100.370	99.890	100.650	98.411
	Baten				
3.1	Financiële baten	1.350	1.350	1.347	1.528
3.2	Personeelsbaten	260	659	727	612
3.3	Goederen en diensten aan derden	2.547	2.594	3.189	1.659
3.4	Bijdragen van derden	2.941	1.225	1.425	1.404
3.5	Waterschapsbelastingen	84.472	85.172	86.147	83.900
3.6	Interne verrekeningen	4.973	5.060	5.175	5.505
	Totaal baten	96.543	96.060	98.010	94.608
	Exploitatieresultaat	3.827-	3.830-	2.640-	3.803-

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Exploitatieresultaat

Het saldo van baten en lasten is € 2,6 miljoen negatief. De lasten zijn circa € 760.000 hoger dan begroot en de baten circa € 1,9 miljoen hoger dan begroot. Het exploitatieresultaat is daardoor circa € 1,2 miljoen positiever uitgekomen dan begroot.

Hieronder volgt een toelichting op het resultaat per kosten- en opbrengstsoort.

Lasten

Rente en afschrijving

De kapitaalslasten laten een restant zien van circa € 260.000. Enerzijds zijn de rentekosten € 92.000 lager dan begroot, wat veroorzaakt wordt doordat er leningen zijn afgesloten tegen iets lagere rente percentages dan begroot. Anderzijds zijn de afschrijvingskosten € 168.000 lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere afschrijvingskosten op het financiële systeem dat in 2016 in gebruik is genomen.

Personeelslasten

Personele lasten 2016			
	Budget	Realisatie	Restant
Loonkosten personeel	19.654	17.754	1.900
Sociale premies	4.498	4.287	211
Opleidingen	485	490	-5
Totale Loonsom	24.637	22.531	2.106
Inhuur	738	3.087	-2.350

Voormalig bestuur en personeel	398	345	53
Overige personele kosten	879	548	331
Subtotaal	2.014	3.980	-1.965
Totaal Personele lasten	26.651	26.510	141

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

De totale personeelslasten laten een overschot zien van circa € 141.000. De personeelslasten bestaan uit verschillende componenten; de belangrijkste worden toegelicht.

Aan loonkosten voor eigen personeel is circa € 2,1 miljoen minder uitgegeven, omdat de formatie wordt gebudgetteerd en de werkelijke bezetting lager was. De vacatureruimte die daardoor ontstaat, kan worden benut om te werven of om inleenkrachten in te huren. Minder loonkosten heeft ook effect op de sociale lasten die daardoor lager uitvallen dan begroot.

In 2016 is voor circa € 3,1 miljoen ingehuurd en dat is 13,7% van het totale loonsombudget. Het budget voor inhuur is bestemd voor het inhuren van projectleiders. Het opvangen van werkzaamheden door vacatures en het vervangen van medewerkers bij langdurige ziekte, wordt financieel gedekt uit de vacatureruimte.

De overige personeelskosten laten een voordeel zien van circa € 330.000. Er is minder uitgegeven aan Arbo kosten, werving en selectie en advieskosten personeel.

Goederen en diensten van derden

Bij goederen en diensten is ten opzichte van de begroting een onderschrijding van € 786.000 gerealiseerd.

Nadelen:

Het baggerbudget kent een overschrijding van circa € 600.000 op de hoofdkostensoort goederen en diensten van derden. Hierbij is geen rekening gehouden met incidentele opbrengsten die voor het baggeren zijn gerealiseerd. Rekening houdende met deze incidentele opbrengsten kent het baggerbudget een nadeel van circa € 430.000. Zie voor verdere uitleg de toelichting onder programma 2.

De kosten voor het grensoverschrijdend afvalwater zijn door een eindafrekening met de belastingjaren 2012 en 2013 en een bijstelling van de prognose over de nog op te leggen ve's van de openstaande belastingjaren 2014, 2015 en 2016 met circa € 820.000 overschreden. Deze verhoging wordt verder uitgelegd in programma 3.

Overige nadelen:

- De energiekosten zijn circa € 65.000 hoger dan begroot;
- De belastingkosten vallen circa € 25.000 hoger uit dan begroot;
- € 50.000 meer leasekosten.

Voordelen:

De organisatie kent een lagere besteding van € 1,6 miljoen van de budgetten onderhoud door derden en overige diensten door derden (de overschrijding van het baggeren buiten beschouwing latende). Binnen deze budgetten kent programma 2 een onderschrijding van

het budget met circa € 650.000. Programma 3 kent een onderschrijding van € 280.000 en programma 5 en ondersteunende producten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een onderschrijding van € 655.000.

Bijdragen aan derden

De bijdragen aan derden zijn € 156.000 lager dan begroot. Voornaamste oorzaak is dat enkele kostenposten zijn begroot op bijdragen aan derden, maar zijn gerealiseerd op goederen en diensten van derden.

Toevoegingen aan voorzieningen

De dotaties aan de diverse voorzieningen hebben geleid tot een overschrijding van € 1,1 miljoen. Deze is opgebouwd uit een extra dotatie van € 1,2 miljoen aan de voorziening pensioenen en een vrijval van circa € 85.000 op de voorziening wachtgeld.

De extra dotatie aan de pensioenvoorziening is het gevolg van een gewijzigde rekenrente en een noodzakelijke bijstorting aan de pensioenen van het voormalig bestuur wegens een afgegeven contante waarde voor deze groep pensioengerechtigden. Dit heeft als effect dat nu de gehele voorziening gebaseerd is op een contante waarde we alleen bij toevoegingen van een nieuwe pensioengerechtigde of bij wijzigingen in de rekenrente we dienen te doteren. Dit zal in de Voorjaarsnota 2017 tot een meerjarig voordeel leiden van circa € 1 miljoen.

De vrijval in de voorziening wachtgeld is het gevolg van een lager uitgevallen realisatie. Het voormalig personeel heeft minder gebruik

gemaakt van de wachtgeldregeling dan begroot. Hierdoor blijven er ook na de vrijval van € 85.000 voldoende middelen om aan de verplichtingen te voldoen.

Baten

Financiële baten

De rentebaten zijn conform begroting.

Personeelsbaten

Het hoogheemraadschap ontvangt opbrengsten voor het uitlenen van personeel en uitkeringen op grond van sociale wetten. De personeelsbaten zijn € 70.000 hoger dan begroot door incidentele opbrengsten gerealiseerd op grond van de ziektewet (zwangerschap en wajong).

Goederen en diensten aan derden

De meeropbrengst van circa € 590.000 wordt veroorzaakt door:

- Incidentele opbrengst van € 570.000 uit verkoop grond en verkoop duurzame goederen, waaronder de verkoop aan de Rottedijk (Bleiswijk), de Dorpstraat (Gouderak) en IJsseldijk Noord (Ouderkerk aan den IJssel).
- Per saldo € 160.000 hogere opbrengsten uit diensten van derden (zie financiële toelichting per programma)
- € 150.000 lagere opbrengst uit grond en water dan begroot.

Bijdragen van derden

De bijdragen van derden zijn € 200.000 hoger dan begroot. Dit is het saldo van aan de ene kant niet ontvangen of gecrediteerde bijdragen en aan de andere kant ontvangen bijdragen die niet zijn geraamd.

Voordeel:

- € 72.000 incidentele subsidieopbrengsten Interreg project SPONGE. In de programmabegroting 2017 zijn de te verwachte subsidieontvangsten begroot;
- € 155.000 incidentele subsidieopbrengst Interreg. In de programmabegroting 2017 zijn de te verwachte subsidieontvangsten begroot;
- € 150.000 incidentele opbrengst door bijdrages van de gemeente Krimpenerwaard en Krimpen a/d IJssel voor uitgevoerde baggerwerkzaamheden door het hoogheemraadschap;
- Incidentele opbrengsten ten behoeve van de pilot “Ruimtelijke Instrumentarium Dijken” (€ 50.000) en project PVO macrostabiliteit (€ 30.000);

Nadeel:

- Incidentele lagere bijdrage van € 110.000 van de provincie Zuid-Holland. Het betreft een boekhoudkundige correctie in boekjaar 2016 omdat de verwachte nog te ontvangen bijdrages in de afgelopen jaren abusievelijk te hoog zijn opgenomen in de exploitatie;
- Voor de afrekening van nieuwbouw rioolgemaal Meerzicht, is een teveel aan ontvangen opbrengst van € 158.000 in 2015, alsnog

terugbetaald aan gemeente Zoetermeer. Dit betreft een incidentele teruggave.

Waterschapbelastingen

De totale belastingopbrengst in 2016 is circa € 1 miljoen hoger dan begroot; een verschil van 1,1 procent. Dit positieve resultaat is het vooral het gevolg van hogere belastingopbrengsten door een hogere gemiddelde waardestijging van de woningen (WOZ-waarde) dan begroot en na-ijlingen van de bestandoptimalisatie die is volbracht. Verdere uiteenzetting vindt plaats in de financiële paragraaf waterschapsbelasting op pagina 48.

Interne verrekeningen

Het voordeel komt uit op € 114.000. Dit voordeel is opgebouwd uit € 73.000 hogere geactiveerde personeelslasten, voortkomend uit het meer schrijven van uren op investeringsprojecten dan begroot en € 41.000 hogere onttrekkingen aan voorzieningen, door een voordeel aan het betaalde en te betalen wachtgeld. Door dit laatste voordeel ontstaat er vrijval uit de voorziening wachtgeld, wat gunste komt van het exploitatieproduct organisatiebeleid en –beheer.

Exploitatierkening naar programma's en kostendragers

Bedragen x € 1.000

Programma's	Begroting 2016		Jaarrekening 2016			
	primair	na wijziging	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Wegen-beheer
Programma 1: Waterveiligheid	11.719	12.962	12.441	12.441	-	-
Eigen plannen	338	341	86	86	-	-
Plannen van derden	28	28	24	24	-	-
Beheersinstrumenten waterkeringen	1056	1067	1034	1034	-	-
Aanleg en onderhoud waterkeringen	10038	11263	11123	11123	-	-
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	259	262	173	173	-	-
Programma 2: Oppervlakte- en grondwater	25.349	25.903	25.285	25.202	74	8
Eigen plannen	1811	1811	1706	1624	74	8
Plannen van derden	72	70	265	265	-	-
Beheersinstrumenten watersystemen	1637	1784	1435	1435	-	-
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	7186	7169	6718	6718	-	-
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	4560	5302	5678	5678	-	-
Beheer hoeveelheid water	8732	8402	8126	8126	-	-
Calamiteitenbestrijding watersystemen	173	172	228	228	-	-
Monitoring watersystemen	1190	1158	1039	1039	-	-
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	-13	34	89	89	-	-
Programma 3: Afvalwaterketen en emissies	35.965	35.408	36.128	358	35.770	-
Eigen plannen	391	394	512	-	512	-
Plannen van derden	11	11	13	-	13	-
Getransporteerd afvalwater	5923	5793	5655	-	5655	-
Gezuiverd afvalwater	12570	12052	12180	-	12180	-
Verwerkt slib	5156	5223	5268	-	5268	-
Afvalwaterbehandeling door derden	10953	10964	11786	-	11786	-
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	849	855	667	334	334	-
Aanpak diffuse emissies derden	113	114	47	24	24	-

Programma 4: Wegenbeheer	3.745	3.824	3.692	72	-	3.620
Eigen plannen	29	30	25	-	-	25
Plannen van derden	22	22	22	-	-	22
Beheersinstrumenten wegen	43	44	73	-	-	73
Aanleg en onderhoud wegen	3162	3245	3217	72	-	3144
Wegenverkeersregeling en -veerkeersveiligheid	490	483	355	-	-	355
Programma 5: Omgeving en organisatie	11.521	10.910	11.241	6.792	4.000	450
Eigen plannen	876	882	706	639	67	-
Plannen van derden	369	372	258	258	-	-
Beheer Keurkwartet en VTH-beleid	224	281	507	507	-	-
Vergunningen en meldingen	1383	1362	1310	983	210	118
Adviezen vergunningen	534	526	224	168	36	20
Toezicht	1923	1795	1980	1762	198	20
Handhaving	457	456	197	167	28	2
Belastingheffing	3436	2857	2858	1429	1286	143
Invordering	382	455	480	240	216	24
Bestuur	1773	1743	2736	716	1826	194
Externe communicatie	1170	1187	990	475	465	49
Algemeen	-1006	-1006	-1006	-553	-332	-121
Totaal nettolasten	88.299	89.006	88.787	44.865	39.844	4.078
Dekking						
Belastingopbrengsten: Watersysteemheffing	42168	42488	43019	43019	-	-
Belastingopbrengsten: Zuiveringsheffing	37845	38189	38684	-	38684	-
Belastingopbrengsten: Wegenheffing	4459	4495	4444	-	-	4444
Totaal belastingopbrengsten	84.472	85.172	86.147	43.019	38.684	4.444
Exploitatieresultaat voor bestemming (tekort)	3.827	3.834	2.640	1.846	1.160	
Exploitatieresultaat voor bestemming (overschot)						366

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

De begroting 2016 na wijziging betreft de stand na de begrotingswijziging die heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de burap van september 2016.

Balans

BALANS PER 31 DECEMBER 2016

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	31 december 2016	31 december 2015
ACTIVA		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	9.365	13.937
Materiële vaste activa	224.315	210.412
Financiële vaste activa	1.196	4.096
	234.876	228.445
Vlottende activa		
Vorderingen	24.589	27.253
Liquide middelen	6	10
	24.595	27.263
Totaal activa	259.471	255.708
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserves	5.000	5.000
Bestemmingsreserves	30.373	34.176
Exploitatieresultaat	2.640-	3.803-
	32.733	35.373
Voorzieningen	3.948	2.965
Langlopende schulden	173.510	168.644
Kortlopende schulden	49.280	48.726
Totaal passiva	259.471	255.708

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting op de balans
VASTE ACTIVA

Bedragen x € 1000

omschrijving	stand 31-dec-15	investering/ desinvestering	overboeking onderhanden werken	afschrijvingen/ aflossingen	bijdragen van derden	stand 31-dec-16
Vaste activa						
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10.941	-	1482	5.342	-	7.081
Overige immateriële vaste activa	909	-	-	304	-	605
	11850	-	1482	5.646	-	7.686
Onderhanden werken	2.087	1.074	1482-	-	-	1679
	13.937	1.074		5.646	-	9.365
Materiële vaste activa						
Gronden en terreinen	11.745	-	-	-	-	11.745
Vervoermiddelen	99	-	-	46	-	52
Machines, apparaten en werktuigen	807	-	326	223	-	910
Bedrijfsgebouwen	8.895	-	-	441	-	8.454
Woonruimten	5	-	-	1	-	4
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	156.067	2.900	5.253	8.964	-	155.256
Overige materiële vaste activa	5.762	0	93	1513	-	4.343
	183.380	2.900	5.672	11.188	-	180.764
Onderhanden werken	27.032	25.209	5.672-	-	3.018	43.551
	210.412	28.109		11.188	3.018	224.315
Financiële vaste activa						
kapitaalverstrekkingen aan bedrijven	120	-	-	-	-	120
leningen aan ambtenaren	-	-	-	-	-	-
leningen aan overigen	3.976	-	-	2.900	-	1.076
	4.096	-	-	2.900	-	1.196
Totaal vaste activa	228.445	29.183	-	19.734	3.018	234.876

VLOTTENDE ACTIVA

Bedragen x €1.000

31-dec-16

Bedragen x €1.000

31-dec-15

Vorderingen

Deze rekening is als volgt onder te verdelen:

Debiteuren

Bedrijfsdebiteuren 1)	2.616	15.829	1518	13.525
Belastingdebiteuren RBG	16.765		14.969	
Af: voorziening dubieuze debiteuren	<u>3.552</u>		<u>2.962</u>	
	<u>13.213</u>		<u>12.007</u>	

Belastingen, sociale - en pensioenpremies

Omzetbelasting 4e kwartaal en suppletie	19	3
---	----	---

Overlopende activa

Nog te ontvangen inkomsten	3.966	13.337
Vooruitbetaalde kosten	4.670	386
Diversen	<u>5</u>	<u>2</u>
	<u>8.641</u>	<u>13.725</u>

Totaal vorderingen en overlopende activa	<u><u>24.589</u></u>	<u><u>27.253</u></u>
--	----------------------	----------------------

1) Voor de invordering van deze debiteuren zijn de daartoe geëigende maatregelen genomen.

Bedragen x €1.000

31-dec-16

Bedragen x €1.000

31-dec-15

Liquide middelen

Het totaal van deze post is als volgt gespecificeerd:

Kas	3	3
Banken	3	7
Overige rekeningen-courant	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal liquide middelen	<u><u>6</u></u>	<u><u>10</u></u>

EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen is als volgt samengesteld:

Bedragen x €1.000

omschrijving	stand 31-12-15	vermeer- ingen	verminder- ingen	stand 31-12-16 vóór bestemming	exploitatie- resultaat	stand 31-12-16 na bestemming
<u>Algemene reserves</u>						
Bodemreserves						
watersysteembeheer	2.500	-	-	2.500	-	2.500
zuiveringsbeheer	2.000	-	-	2.000	-	2.000
wegenbeheer	500	-	-	500	-	500
Totaal algemene reserves	5.000	-	-	5.000	-	5.000
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Tariefegalisatiereserve						
watersysteembeheer	15.540	99	3.761	11.878	1.741	10.137
zuiveringsbeheer	8.964	-	157	8.807	961	7.846
wegenbeheer	3.371	244	-	3.615	366	3.981
	27.875	343	3.918	24.300	2.336	21.964
Afkoop erfpacht	5.487	70	99	5.458	105	5.353
Subsidie slibverbrandingsinstallatie	722	-	181	541	181	360
Egalisatiereserve cross border lease	92	-	18	74	18	56
Totaal bestemmingsreserves	34.176	413	4.216	30.373	2.640	27.732
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	39.176	413	4.216	35.373	2.640	32.732

VOORZIENINGEN

De voorzieningen zijn als volgt samengesteld:

Bedragen x €1000

omschrijving	stand 31-12-15	vermeerderingen		verminderingen		stand 31-12-16
		interne	externe	interne	externe	
<u>Voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen</u>						
Pensioenvoorzieningen bestuur	1976	1409	-	-	183	3.202
Voorziening wachtgeldverplichtingen	523	-	-	80	162	281
Voorziening spaarverlof	466	13	-	2	12	465
Totaal voorzieningen	2.965	1.422	-	82	357	3.948

Bedragen x €1000

31-dec-16

Bedragen x €1000

31-dec-15

LANGLOPENDE SCHULDEN

Geldleningen bij binnenlandse banken

Saldo per 1 januari	168.644	162.938
Bij: afgesloten geldleningen	20.000	20.000
Af: aflossingen	<u>15.134-</u>	<u>14.294-</u>
Totaal langlopende schulden	<u><u>173.510</u></u>	<u><u>168.644</u></u>

De rentelasten voor de geldleningen bedroegen voor 2015 €5,8 miljoen.

KORTLOPENDE SCHULDEN

De specificatie luidt als volgt:

Kasgeldleningen		-	10.000
Rekening-courant			
Nederlandse Waterschapsbank N.V.		9.385	12.843
Crediteuren		4.794	7.051
Belastingen, sociale - en pensioenpremies			
Loonheffing, sociale - en pensioenpremies		1571	1542
Overlopende passiva			
Vooruitontvangen inkomsten	25.630		10.759
Nog te betalen kosten	7.897		6.546
Diversen	<u>3</u>		<u>15-</u>
		33.530	17.290
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva		<u>49.280</u>	<u>48.726</u>

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Cross Border Lease

Op 1 oktober 1998 is door het Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden (ZHEW) een Cross Border Lease-transactie (CBL) afgesloten met investeerders en banken in de Verenigde Staten. Deze transactie betreft een overeenkomst voor de verhuur en huur van twintig rioolwaterzuiveringsinstallaties, waarmee in 1998 een financieel rendement is behaald van circa € 15 miljoen. Van dit financieel voordeel van circa € 15 miljoen had voormalig ZHEW een reserve CBL gevormd. Bij fusie is het restant van deze reserve op basis van de eigendomsverhouding verdeeld onder de rechtsofvolgers. Op 01-01-2005 heeft het hoogheemraadschap het daaruit voortkomend bedrag van € 272.024 (2,8%) op de balans als CBL-reserve opgenomen.

De Cross Border Lease-overeenkomst is dusdanig opgezet dat hierdoor geen verstoring van de bedrijfsvoering plaatsvindt en dat hieruit geen nieuwe financiële consequenties ontstaan. Het beheer en onderhoud en verzekering van betreffende CBL-installaties vindt op een zelfde wijze plaats als voor installaties die niet onder de CBL vallen. Daarnaast is er de verplichting tot periodieke rapportage aan de investeerders en banken in de Verenigde Staten.

In verband met de splitsing van het beheersgebied van het Zuiveringsschap heeft het Waterschap Hollandse Delta zich voor 100% garant gesteld tegenover de investeerders en banken voor alle rechten en plichten voortvloeiend uit de CBL-transactie. Daarnaast is een CBL-overeenkomst gesloten tussen het waterschap Hollandse

Delta, het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en het waterschap Rivierenland over de verdeling van aansprakelijkheden en beheersafspraken.

Voor Cross Border Lease zijn garanties afgegeven voor alle uit de transactie voortvloeiende verplichtingen. Bij het afsluiten van het Cross Border Leasecontract zijn sublease verplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van € 290 miljoen. Die zijn volledig zijn gedekt met deposito's.

De verdeling van de aansprakelijkheden tussen de drie rechtsofvolgers van het ZHEW gebeurt op basis van het geïnvesteerde vermogen en is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Verdeling aansprakelijkheid	Sublease verplichtingen
Hollandse Delta	84,00%	243.600
Rivierenland	13,20%	38.280
Schieland en de Krimpenerwaard	2,80%	8.120
Totaal	100%	290.000

De genoemde aansprakelijkheidspercentages dienen te worden aangepast wanneer één of meer installaties niet meer aan de CBL zouden zijn onderworpen.

Garantstellingen

Garantstelling N.V. HVC

Per 1 januari 2010 is DRSH Zuiveringsslib N.V. gefuseerd met N.V. HVC. Ingeval van aansprakelijkstelling in verband met de garantstellingovereenkomst gesloten met de Nederlandse Waterschapsbank NV, is de volgende verdeelsleutel overeengekomen:

Deelnemer	%
Hoogheemraadschap van Rijnland	31%
Waterschap Hollandse Delta	28%
Hoogheemraadschap van Delfland	24%
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	10%
Waterschap Rivierenland	7%
Totaal	100 %

Het restantbedrag van de geldleningen bedraagt per 1 januari 2016 € 42,1 miljoen. Per 31 december 2016 is dit € 38,8 miljoen.

Garantstelling Regionale Belasting Groep (RBG)

De deelnemers van de RBG staan gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente en aflossing, boeten en kosten van de door de RBG af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden, naar verhouding van de bijdrage van de deelnemers op 1 januari van het jaar waarin de rente en aflossing verschuldigd is, ter waarde van:

Deelnemer	%
Hoogheemraadschap van Delfland	47,6%
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	23,8%
Gemeente Delft:	12 %
Gemeente Vlaardingen:	8,2%
Gemeente Schiedam:	8,4%

Het totaalbedrag van de kortlopende en langlopende schulden is eind 2016 ongeveer € 8,68 miljoen.

Garantstelling Stichting Beheer Registergoederen Schieland (SBRS)

Het hoogheemraadschap heeft zich garant gesteld voor het saldo in rekening-courant van SBRS bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Garantstelling AQUON

Het hoogheemraadschap heeft zich garant gesteld voor het saldo in rekening-courant van AQUON bij de Nederlandse Waterschapsbank en voor de aangetrokken langlopende leningen. Het totale bedrag van de kortlopende en langlopende schulden is eind 2016 € 10,5 miljoen.

Garantstelling Unie van Waterschappen

Het hoogheemraadschap heeft zich voor vier procent garant gesteld voor een doorlopend krediet van de Unie van Waterschappen bij de Nederlandse Waterschapsbank. Het krediet mag maximaal € 2 miljoen zijn.

Meerjarige verplichtingen

Lopende projecten

Binnen de lopende projecten zijn verplichtingen aangegaan met leveranciers voor een bedrag van circa 12,9 miljoen.

Exploitatie

Op basis van de nog doorlopende meerjarige contracten in het financieel systeem zijn verplichtingen aangegaan met leveranciers voor een bedrag van circa € 2,8 miljoen.

Risico's 2016

In de risicoparagraaf wordt een aantal zaken vermeld, waarover bij het samenstellen van deze jaarrekening nog (financiële) onzekerheid bestaat. Deze risico's kunnen van invloed zijn op het toekomstige jaarresultaat.

Programma 1

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Per 1 april 2014 is de Financieringsregeling HWBP van kracht voor de projecten die zijn aangemeld bij het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Voor het hoogheemraadschap zijn dit vier projecten langs of met betrekking tot de Hollandsche IJssel. Algemeen uitgangspunt vanuit het HWBP aangaande risicoverdeling is dat de partij die het risico kan beheersen, het in beginsel ook draagt: het hoogheemraadschap is dus zelf verantwoordelijk voor de projectrisico's.

Ook geldt voor het hoogheemraadschap een 10% projectgebonden bijdrage. De subsidie wordt per fase (verkenning, planuitwerking, realisatie) én vooraf vastgesteld, inclusief een risicoreservering (voor zowel voorziene risico's als onvoorziene risico's). Hierdoor is er een kans en/of risico voor het hoogheemraadschap dat er eventuele hogere of lagere kosten gemaakt worden ten opzichte van de verleende subsidie na afronding van de projecten. Per project wordt voor het begin van elke fase (verkenningfase, planuitwerkingsfase en realisatiefase) door het algemeen bestuur een besluit genomen. Hierin wordt de actuele kostenraming van het project (SSK) meegenomen inclusief een risicoreservering.

De risico's van aanbestedingsresultaten (gunning realisatie) worden wel centraal bij HWBP belegd, zowel positieve als negatieve. Een

andere uitzondering op de regel dat de projectrisico's in principe ten laste van de beheerder komen, is als er een beroep wordt gedaan op hardheidsclausule. Onder bepaalde voorwaarden biedt de HWBP regeling de mogelijkheid om achteraf, bij vaststelling van de subsidie, af te wijken van de kostenraming. Een belangrijke voorwaarde is dat vasthouden aan de raming voor de beheerder zou leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard. Beroep op deze zogenoemde hardheidsclausule is daarmee enkel bedoeld voor onvoorziene gevallen. Een besluit over uitkering van de Hardheidsclausule is voorbehouden aan de Minister.

De impact van deelname aan HWBP-projecten is wegens hiervoor genoemde omstandigheden niet in te schatten maar kan substantieel zijn.

Kade Ringvaart Moordrecht

Er is een juridische procedure aangespannen door een familie uit Moordrecht. Er wordt geclaimd dat het hoogheemraadschap medeverantwoordelijk is voor het verzakken van de woning (van de familie) als gevolg van werkzaamheden aan de kade.

Dijkversterking BAS

Na de voltooiing van de dijkversterking BAS ziet het hoogheemraadschap zich geconfronteerd met een schadeclaim van de aannemingscombinatie. De combinatie meent recht te hebben op vergoeding van meerwerk, stagnatieschade en inefficiëntieschade. Daartegenover staat de claim van het hoogheemraadschap op de aannemingscombinatie in verband met het niet (correct) nakomen van haar contractuele verplichtingen. Naar het zich laat aanzien zal het geschil onder de rechter worden gebracht.

De sloop van de oude snelle sluis in Moordrecht.

Het college van D&H heeft op 22 maart 2016 een besluit genomen met het voornemen tot de sloop van deze sluis. De sluis heeft immers geen waterstaatkundige functie meer. De Historische Vereniging Moordrecht (HVM) probeert onder andere via de gemeente Zuidplas de sluis als monument aan te wijzen en de sluis te behouden. Het hoogheemraadschap gaat door met de voorbereidingen voor sloop, maar zal op ambtelijk niveau wel in gesprek gaan met HVM om te onderzoeken welke alternatieve mogelijkheden HVM verkent. Na de zomer 2017 is het voornemen om een definitief besluit te nemen en budget hiervoor aan te vragen.

Tot die tijd blijft dit een financieel risico met een grote kans en een gering tot substantieel gevolg.

Dijkversterking Krimpen:

Nu de dijkversterking Krimpen is volbracht dreigt een geschil tussen aannemer, onderaannemer en het hoogheemraadschap. Opgetreden vertraging en onvoorziene risico's hebben volgens de (onder)aannemer tot extra kosten geleid, die voor rekening van het hoogheemraadschap zouden moeten komen. Dat vormt een financieel risico.

Programma 2

Geen risico's

Programma 3

Bijdragen aan renovaties zuiveringstechnische werken door derden

Op basis van overeenkomsten draagt het hoogheemraadschap bij aan de exploitatie en renovatie van sommige zuiveringstechnische werken van gemeenten of andere waterschappen. Er is op basis van ervaringen een risico dat vanuit deze partijen in een laat stadium afwijkingen van de geraamde kosten of planning worden gemeld. Hierdoor kan bijstelling van de investeringsplanning of een extra kredietaanvraag noodzakelijk blijken.

Grensoverschrijdend afvalwater

De jaarlijkse kosten voor grensoverschrijdend afvalwater, bestaan uit een voorschot voor het lopende jaar en de definitieve afrekening van vier jaar eerder. De definitieve afrekening kan namelijk pas plaatsvinden als het belastingjaar is gesloten. Pas op dat moment wordt het aantal opgelegde aanslagen en vervuilingseenheden definitief vastgesteld. Op dit moment wordt de maximale afwijking tussen de prognose voor het lopend jaar ten opzichte van de definitieve vaststelling geschat op 3%. Dit is in totaal voor alle GOA's € 300.000. Als blijkt dat een geconstateerde afwijking structureel is, wordt de correctie over alle nog openstaande jaren doorgevoerd. Dit brengt het totale risico op 4 maal € 300.000 = € 1.200.000. Door tussentijdse correcties in de afgelopen jaren is de kans op een meerjarige bijstelling in 2016 gering.

Mogelijkheid aanhaken van bedrijf uit Zoetermeer

Het afvalwater uit ons deel van Zoetermeer wordt gezuiverd door afvalwaterzuiveringsinrichting (awzi) Harnaspolder. Op deze awzi, eigendom van het hoogheemraadschap van Delfland, is momenteel overcapaciteit aanwezig. We zijn in een gevorderd stadium om met een bedrijf uit Zoetermeer, dat nu nog zijn eigen afvalwater zuivert,

afspraken te maken om het afvalwater voortaan ongezuiverd op de riolering te lozen. Daarna kan het door de zuivering Harnaschpolder worden gezuiverd. Het hoogheemraadschap ontvangt van het bedrijf hierdoor dan een hoger bedrag aan zuiveringsheffing. Tegenover deze extra inkomsten staan ook extra uitgaven voor de subsidie en een hogere vergoeding voor het zuiveren van het afvalwater door Delfland. Naar verwachting zal binnenkort de aanvraag binnenkomen. Als duidelijk is per wanneer de lozing zal starten kunnen de financiële consequenties (extra inkomstenzuiveringsheffing en extra uitgaven tbv GOA en subsidie) voor 2017 goed geraamd worden en kunnen deze als begrotingswijziging 2017 meegenomen worden. Het risico kan dan vervallen.

Programma 4

Verwijderen teerhoudend asfalt

Het hoogheemraadschap heeft de 'Code Milieuverantwoord Wegbeheer' ondertekend en geeft daarmee duidelijk aan invulling te willen geven aan Rijkbeleid en teerhoudend asfalt uit de keten te willen halen.

Het asfalt om wegen aan te leggen dat in het verleden is gebruikt, is voor een deel teerhoudend. Dit betekent dat in het bedoelde asfalt Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAK's) voorkomen, die kankerverwekkend zijn. Bij het onderhoud en saneren van wegen waarin teerhoudend asfalt is gebruikt, kunnen de PAK's vrijkomen en een risico opleveren voor mens en milieu. Dat is de belangrijkste reden waarom sinds 1990 zowel nationaal als internationaal het gebruik van teer en teerproducten in de wegenbouw is verboden. Tot en met 1990 kan (steenkool)teer zijn toegepast in de wegverhardingen van de wegbeheerders en tot en met 2001 kan

teerhoudend asfaltgranulaat hergebruikt zijn voor het verharderen van wegen en wegfunderingen van wegbeheerders.

In de periode 1990-2001 zijn de meeste deklagen van de asfaltwegen van de Krimpenerwaard vervangen, we weten echter niet op welke plaatsen teerhoudend asfalt in de onderlagen is gebruikt. In de ramingen voor wegreconstructies is met de kosten voor het in Nederland thermisch reinigen van dit asfalt geen rekening gehouden. Dit kan dus voor sommige wegreconstructies een (financiële) tegenvaller opleveren als blijkt dat de onderlagen ook vervangen moeten worden.

Wegconstructie tussen Stolwijk en Berkenwoude

Mogelijke juridische procedure naar aanleiding van een discussie met een aannemer dat deze niet de kwaliteit heeft geleverd die het hoogheemraadschap had gevraagd.

Programma 5

Nauwkeurigheid investeringen

Het hoogheemraadschap hanteert voor het ramen van investeringen in nieuwbouw en renovatie de algemeen aanvaarde SSK-methodiek en een vergelijkende inschatting die bij aanvang van een project een nauwkeurigheidsmarge kent van plus of min 50%.

Om tot een nauwkeurigheidsmarge van plus of min 30% of lager te komen, moeten er (gedetailleerdere) ontwerpen aan de ramingen ten grondslag liggen. De maximale verfijning kan worden bereikt op het besteksniveau, met een nauwkeurigheid van plus of min 10%. Om de 'kennis en kunde' van de marktpartijen zoveel als mogelijk te gebruiken en de risicoverdeling tussen ons als de opdrachtgever en de opdrachtnemer(s) te optimaliseren, worden de marktpartijen indien mogelijk en zinvol eerder in het proces gecontracteerd door

zogenoemde geïntegreerde contracten. Dit kan betekenen dat de nauwkeurigheid van de raming bij het aanvragen van een krediet (op projectniveau) een bandbreedte heeft van meer dan 10% en richting de 30% kan liggen.

Momenteel maken we voor een aantal projecten, aan de hand van ontwerpen, SSK-ramingen, waarmee een nauwkeurigheid van plus of min 20% wordt bereikt, om krediet aan te vragen. Des te verfijnder de raming tot en met bestek, des te nauwkeuriger de raming in de meerjarenbegroting (maximaal op besteksniveau plus of min 15%). Om bedrijfseconomische redenen worden dergelijke ontwerpen echter niet eerder als direct voorafgaand aan de geplande investering uitgevoerd. Dit leidt tot een intrinsiek risico in de hoogte van de aangegeven investeringen en in het bij het project behorende uitgavenpatroon.

Bergse Linker Rottekade

In 2017 worden voorbereidingen getroffen om nabij de Bergse Linker Rottekade gelegen tussenboezem te verstevigen voor wat betreft het baggeren, de kade verstevigen en de reparatie van de riolering (gem. Rotterdam). Hierbij zijn ongeveer 30 bruggen gemoeid die soms onvergund, in eigendom van het hoogheemraadschap of bewoners en zelfs soms rustend op de riolering hierbij moeten worden weggehaald of verhoogd. In overleg met de gemeente en de bewoners zal vervolgens een nieuw infrastructuur moeten worden gemaakt. Aangezien niet inzichtelijk is in hoeverre bewoners hierbij hun verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen (verwijderen dan wel ophogen van illegale bruggen) is sprake van een nog onbekend financieel risico.

WNT-verantwoording

Op 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het hoogheemraadschap van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor het hoogheemraadschap is € 179.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening van de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen:

Boekjaar: 2016	M.J.H. van Kuijk
Functie(s)	Secretaris-directeur
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen top functionaris (fictieve) dienstbetrekking?	nee ja
Bezoldiging	
Beloning	€ 127.997
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 1.262
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.716
Totaal bezoldiging	€ 143.976
Individueel WNT maximum	€ 179.000
Motivering indien overschrijding norm	n.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Controleverklaring

Let op: korte versie accountantsverklaring(+/- 2 kantjes) zonder handtekeningen, tot op heden nog niet ontvangen van BTB

Vaststelling

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard verklaren zich met vorenstaande rekening, evenals de daarbij behorende toelichtende bescheiden akkoord en doen daarvan verantwoording aan de Verenigde Vergadering van het hoogheemraadschap.

Rotterdam, 28 juni 2017

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

secretaris-directeur,

dijkgraaf,

M.J.H. van Kuijk

mr. J.H. Oosters

Aldus vastgesteld door de verenigde vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard.

Rotterdam, 28 juni 2017

secretaris-directeur voorzitter

M.J.H. van Kuijk

mr. J. H. Oosters